

DUIKREIZEN UIT HET CLUBBLAD VAN GAGNAN

INHOUD

Inleiding.....	2
Frankrijk 1995.....	2
Bretagne 1999	8
Denemarken	11
Virtueel en reëel duiken in Noord California.....	13
Reëel duiken	19
Duiken in Berlijn???	21
Duiken in Florida en Californië.	23
IJsduiken in Oostenrijk, een dubbelverhaal.	27
Urisee 2012, de ene kant van de medaille.	27
Urisee 2012, de andere kant van de medaille.	31
Brrr-etagne 2012 (een verhaal voor de duikclub)	32
Bretagne 2013, Een TOV Gagnan Clubblad verhaal.	35
Duiken in Oman (2014).	37
Naar de haaien (Zuid- Afrika)	40
Duiken in Canada (2017).	44
Kenia.....	46
Kelpduiken.....	49
Verslag van een verkenning in Reutte, Oostenrijk	51
Duiken Down-Under	56
Groeten uit Sri Lanka, 2024	63
Maladiven 2024.....	65
Talen leren.....	71

INLEIDING

Deze bundel duikreisverhalen heeft allemaal in Aquacadabra gestaan.

Want wat is er nu eenvoudiger voor een redactie dan een enthousiast vakantieganger te strikken de ervaringen op te schrijven!

Have fun!.

FRANKRIJK 1995

en aantal oude duikmaten van me heeft me gevraagd mijn oude vakantie informatie (1995) door te geven. Nu het toch op papier staat kan het natuurlijk ook naar Aqua Cadabra, al was het alleen maar omdat ik daarmee Jelle van me af houd.

Dit stukje is in de eerste plaats voor hem, maar ook voor iedereen die "makkelijk" wil duiken in Frankrijk.....

Sinds een jaar duikt mijn zoon Merijn, en snorkelt Wart. Maar we gaan met z'n vijven op vakantie. Onder die omstandigheden geef ik er de voorkeur aan om met perslucht te duiken op plaatsen waar je snel het water in kan, zodat een duik niet onmiddellijk de hele dag kost.

Bovendien zijn we verwoede kampeerders. De truc is dus steeds om de vouwwagen dicht bij het water te krijgen.

De eerste camping was de Pont du Lanzaac. Deze camping ligt aan de grens van het plaatsje Souillac, pal langs de N20 die van Parijs naar het zuiden gaat.

Door Souillac stroomt de rivier de Dordogne en bij de Pont de Lanzaac gaat de weg over deze rivier. De tent staat dus pal langs het water op een camping die ook veelvuldig wordt bezocht door kanoërs. In augustus is deze rivier 1 tot 6 meter diep. Nu komt niemand op het idee om in een rivier van maximaal 6 meter te gaan duiken. Neem van mij aan dat dit een misvatting is. Weliswaar is het duiken in een stromende rivier niet zonder risico, maar er is heel veel te zien, te meer omdat de rivier tot Souillac erg schoon is (ook volgens officiële instanties). Iedere duik veel regenboogforel, barbeel, paling, sneep en veel alver. Tijdens nachtduiken ook grote snoekbaarzen. Tijdens het duiken moet je er alleen op letten dat je niet met volle snelheid op een rots, of in een tak zwemt. Iedereen die ooit de Ourthe heeft gezwommen weet wat ik bedoel. (En voor iedereen die de Ourthe niet heeft gezwommen/gedreven ligt er nog een taak).

Een nadeel is dat je met de stroom mee moet duiken, dus voordat je het water in stap moet je eerst een paar honderd meter stroomopwaarts, maar misschien wil iemand je wel brengen. Door de geringe diepte verbruik je nauwelijks lucht. Met mijn 10 en 12 liter heb ik ruim 3,5 uur in het water gelegen.

De tweede camping is de eigenlijke oorzaak van dit verhaal. Een in ons land relatief onbekend duikgebied is de Cote Vermeille, de Franse Costa Brava. Deze kust begint tussen Argeles en Collioure en loopt door tot de Spaans/Franse grens bij Portbou.

Voor de kaartlezers onder ons: Je rijdt via de A9 naar Perpignan en neemt daar de richting Spanje. Na Elne en Argeles richting Collioure. Even na Argeles neem je de RN114 tot aan de camping "Les Criques des Portails" (in het seizoen, zeker

met caravans, wel reserveren).

De camping staat op de laatste Pyrenee, die ter plaatsen verdwijnt in de Middellandse Zee.

Wat kenmerken van deze duikstek:

- Een voordeel is het vullen: dit kan ca. 8 km verderop in Port Argeles in het Centre de Plonge.

Er is daar voldoende parkeerplaats en het vullen gaat snel en vriendelijk. Je kunt er, evenals in vele andere plaatsen aan de Cote Vermeille, duikexcursies boeken.

- Bij de camping zijn een drietal kiezelstrandjes tussen een woeste rotskust. De strandjes zijn door trappen te bereiken. Vanaf het strand kan je onmiddellijk duiken.

- Het is er niet diep. Meestal kom je niet dieper dan 10-12 meter. Op en tussen de rotsen is een enorme variatie aan soorten levende wezens: ze zijn overgroeid

met rode, gele en vleeskleurige sponzen, rode zakpijpen, zee-egels, kokerwormen en het wier *Acetabularia*. Bij iedere duik zien we de zeebrasems, goudstreepzeebrasem, lipvissen (*Labrus*), zeekomkommer, slijmvissen en rode zeesterren. Ver komen we regelmatig garnalen, slangsterren, conger, zeehaas, koningspoon, sepia's (*elegans* & *officinalis*), Zeester (*Marthasteria*) scorpioenvissen, en octopus tegen.

Een nadeel van de geringe diepte is dat er niet zulke enorme grote vissen zitten. Die zijn zorgvuldig weg gejaagd door de speervissers. Voor beginners is het echter fantastisch en ook voor ervaren duikers is er genoeg te doen. Wie de conditie heeft om afstanden te zwemmen bestaat de mogelijkheid om recht uit de kust te zwemmen. Na een minuut of acht op hoog tempo in pal oostelijke richting kom je op een meter of 14. Daar zijn enorme gorgonen velden met een enorme soorten variatie. De kustlijn langs het strand is erg fraai dus niemand neemt de moeite zo'n stuk te zwemmen. Het gorgonenveld is daardoor vrijwel niet bedoken. Op deze plaats is het mogelijk tot ca. 20 meter af te dalen.

Ook voor nachtduiken is de stek perfect. Omdat je tent "naast" het strand staat kan je een nachtduik maken en toch een avond/nacht over houden. Doordat de kust nogal grillig is, moeten er met beginners wel duidelijke afspraken worden gemaakt. Een lamp op het strand als baken voor de nachtduiker heeft weinig zin, een keer de hoek om zwemmen en je ziet hem nooit meer terug. Een lamp bovenop de rotsen is beter, zeker als er een duikleider bij staat die ook nog voor brulboei kan spelen. Een meer ervaren nachtduiker heeft dit niet nodig. Gewapend met het kompas is het sport om van strand tot strand te duiken.

Je kunt ook op veel ander plaatsen duiken. Ik heb vele duikwinkels/scholen gezien. Collioure en Banyuls zijn goede voorbeelden. In de laatste plaats hebben we twee duiken aan de zuidkant van de haven gemaakt. Het is hier dieper dan in Collioure en de omgeving is heel anders. Zeker in het kader van de afwisseling in het duiken is het de moeite waard. Nog weer wat zuidelijker kom je aan de Costa Brava in Spanje. Op een aantal plaatsen is het daar nog mooier, maar veel drukker (echt, het kan)

Na de Cote Vermeille hebben we de tent opgezet in Fayence, ca. 40 kilometer boven St.Raphael.

Fayence ligt eigenlijk te ver van de kust om er dagelijks te duiken. Daarom hebben we ook een eerste excursie gemaakt naar Lac de Saint-Cassien in Tanneron. Volgens de verhalen een fantastisch meer. Voor bijna alle watersporten klopt dat, maar niet voor duikers. Het is zoet, diep en er is bijna niets te zien, tenzij je al jaren op zoek bent naar zoetwaterkreeften. Achteraf bleek duiken er trouwens ook nog verboden....

Een meer dat wel de moeite waard is is het Lac de St.Croix du Verdon. Je komt er als je vanaf de A8 (Aix en Provence naar Fréjus), afslag 35 neemt en dan noordelijk via de D554 via Barjols, naar Quison rijdt, daar ga je via de fabelachtige Gorge route naar St. Croix. Parkeer op de parkeerplaats bij het meer. De rivier de Verdon eindigt hier in een prachtig stuwwater met blauw water en kleiachtige bodem. Nadat je de Gorge wandelend/autorijdend etc. hebt bezocht, is het goed duiken in het meer. Je kan er op verschillende plaatsen te water. Er was genoeg te zien: Zonnebaars, baarsjes, kopvoorns

(meun) en veel alvers die op je af komen als je stil blijft liggen dit alles tussen veel fonteinkruid en mosselen .

Om echt mooi zout te duiken kom je terecht bij Le Dramont in St.Raphael. Deze plaats wordt al sinds jaar en dag door duikers bezocht. Vlak langs het water komen valt niet mee. Le Dramont heeft een enorme pakeerplaats, maar die ligt langs een strand waar je met je uitrusting niet te water mag. Nu kan je er omheen lopen, maar dan wordt duiken echt werken. Le Dramont heeft een haventje, waar je 's avonds de auto wel kwijt kunt. Dan is het geen probleem om te water te gaan. Wel een waarschuwing: er zijn altijd speedboten, dus pas op!!.

Bij de duikstek kan je eigenlijk twee kanten op: Vanuit de havenmond links af langs de rotskust of rechtdoor naar het eilandje Ile d'Or dat ca. 5 minuten snorkelen van de havenmond ligt. Bij beiden is het fantastisch duiken,

alleen rond het eiland is het aanmerkelijk dieper. Ik ben tot 32 meter geweest, maar het kan nog veel gekker. Opvallen zijn hier vooral een aantal stenen bogen waar je doorheen kunt duiken.

De natuur leek onder water veel op Collioure, maar was wat kleuriger vooral zwaluwstaartvissen waren hier veelvuldig aanwezig. Ook hebben we hier murenen gezien.

Vullen kan o.a. bij le Dramont in de duikshop, maar langs de Cote d'Azur zie je overal duikshops.

Voor duikers die niet duikende familieleden willen laten zien wat er onder water te vinden is, kunnen we een uitstapje naar Monaco aanraden. Het oceanisch museum is duur, maar fantastisch!!

Tot besluit: vanuit de Cote d'Azur kunnen verschillende wrakduiken worden gemaakt. Wij zijn met een groep vanuit de haven van St.Aygulf gaan duiken op Le Rubis, een onderzeeër wrak voor de kust van St.Tropez. Het wrak ligt 35 tot

42 m diep, wat helaas duiktijdbeperkend werkt. Maar mooi, mooi

Eigenlijk willen we gewoon weer op vakantie!!

BRETAGNE 1999

Sinds 1978 duik ik met Hemelvaart of Pinksteren in Zeeland. De laatste jaren begint de gein daar een beetje vanaf te gaan. Allereerst was het twee jaar op rij gediplomeerd shitweer.

Nu houdt dat wel weer eens op, maar het wordt ook veeeeel drukker in Zeeland. Ik krijg meer en meer de indruk dat iedereen die ooit van een duikfles heeft gehoord in de rij staat bij iedere plaats waar je de Grevelingen en de Oosterschelde in kunt.

Nou hoef ik niet exclusief te duiken, maar zwemmen zonder al die stofsporen in het nat begon toch meer en meer een ideaal te worden.

Dus wij aan het plannen om aan het begin van het seizoen een rustiger duikoord te vinden.

Binnen mijn huidige club was men niet geïnteresseerd, maar binnen mijn vriendenkring waren er al snel mensen die mee wilde naar het Franse Bretagne.

En dus werd de sleurhut achter de auto geknoopt en begonnen we aan de 1000 km naar St.Philibert in de provincie Finistere (= einde van de wereld).

Na een overnachting in Cahagnes (met sleurhut rij ik de 1000 km in 2 dagen) bereikten we de Bretonse zuidkust.

De camping was vrijwel onbevolkt, maar verder van alle gemakken voorzien, dus niets stond een ongestoorde duikvakantie in de weg. (Behalve dan de franse crimineel die de dag voor vertrek mijn nieuwe duikpak jatte.)

Duiken in Bretagne is duiken in Noordwest Europees getijdenwater. Dat is koud, het zicht is matig en het stroomt en golft. Waarom iemand dan toch zo gek is om er te duiken? Simple, het is mooier dan de Oosterschelde. Allereerst is er veel mooi wier in uiteenlopende soorten; vooral de bruinwieren kunnen enorme afmetingen aannemen.

Vervolgens zijn er talloze zwembeesten, in meerderheid vissen. En tenslotte kruipt er van alles rond.

Wie in Bretagne niet van een boot duikt moet lopend te water (maar dat hadden jullie zelf al bedacht.) Nu is dat lopen vaak problematisch, want de rand van Bretagne is op de meeste plaatsen een uit zijn krachten gegroeid hunebed, waar je moet klauteren om het water te bereiken. Maar daarna is het duiken fantastisch (hoewel ze tijdens de duik het hunebed niet weghalen, dus je moet ook weer klimmend het water uit). Een voordeel van St.Philibert is dat de stroming hier nauwelijks een rol speelt, je kunt op ieder moment te water. Duiken bij vloed heeft wel de voorkeur, want dat betekent zo'n meter of vier minder klimmen. Een ander voordeel van deze stek is dat het ondiep is. Met een meter of tien heb je het wel gehad. Dus doe je lang met je lucht. Als je eenmaal aan de stek bent gewend, ga je anders duiken dan in Nederland. Onder de wieren zitten diepe kuilen tussen de rotsen. De truc is om je in zo'n gat te laten zakken en op, onder, aan en tussen de rotsen te zoeken naar allerlei krabben, zee-egels, -lelies, -sterren, -sla, -komkommers en -hazen.

Ook 's nachts duiken is hier goed te doen. Een wat eigenaardige plek is Hent Loc'h Roz. Bijzonder aan deze stek is dat je vanaf het strand het water in kunt. De maximale diepte is 8 m, maar meestal kom je niet verder dan 4 meter. Die meters zijn de moeite waard. Er waren weer veel zwembeesten, maar deze keer spotten de meesten inkt, waardoor ze zich als vis diskwalificeerden. Pijlinkvissen en sepiola's zijn ook big fun en heel "out of space" tussen de zeevonk.

Mensen die minder vaak duiken dan ik vragen zich waarschijnlijk af of er meer te beleven is dan over stenen klauteren en met je hoofd onder water verdwijnen. Het antwoord is ja. Je kunt in St.Philibert breed stappen. Zo is er een rondwandeling van 7 km, maar ook via plaatsjes als Tregunc, Trevignon en Pont Aven kan je goed wandelen. Het dorp heeft een restaurant, maar dat is alleen in de zomermaanden open. De kroeg is vaker open, maar lastig te vinden, want die zit in bij de bakker.

Vlak bij St.Philibert is de stad Concarneau. Niet alleen zijn hier een aantal vulstations en de vestiging van de plaatselijke gendarmerie (waar je bijvoorbeeld kunt melden dat je duikpak is gejat...), maar ook een visafslag waar je 's ochtends veel voormalige zwembeesten kunt zien. Ook is er een mooie oude vesting in de haven.

In de onmiddellijke omgeving van deze plaatsen is nog veel meer cultuur, maar daar zal ik hier niet op ingaan, want tenslotte is dit Aquacadabra en niet de Nieuwe Revu.

Daarom terug naar de plonge zoals de Fransen de onderwatersport noemen. Eén dag hebben we een excursie naar Noord Bretagne gemaakt. Dat is zo'n 140 km verderop, maar onderweg zie je veel Frankrijk (met mijn richtingsgevoel zeker 180 km) en in het voorjaar is dat heel kleurig met de bloeiende brem en de mosterdzaadvelden. Aan de Noordkant ligt Perroz-Guirec, dat beroemd is om zijn roze graniet. Dat roze graniet vormt hier de hele grote hunebedden die de zee van de rest van Bretagne scheiden. Duiken is hier iets minder vrijblijvend dan in het zuiden, want het kan er stromen als een gek en het is er fors diep. (Deze keer tot 31 m, maar in het verleden heb ik hier op 40 m gezeten zonder dat het eind in zicht was). We hebben gedoken bij de boothelling van Ploumenac'h. Daar was het behoorlijk koud, maar ontzettend mooi. Zo mooi dat ik er volgend jaar weer heen ga. Misschien beschrijf ik dan wel wat je in Noord-Bretagne kunt zien (en waar je kunt stappen).

DENEMARKEN

Vrijdag 17 september 1999 6.30 uur, ik ga af. De wekker niet. Die was om 3.30 uur gezet, maar weigert dienst. Een weekend Denemarken is hem te dol, hij staakt.

En dus vertrekken Wart en ik 3 uur later dan gepland naar Middelfart in Denemarken.

Aanleiding voor de reis was Louis. Toen hij net lid was kwam hij met een verhaal over snorkelen in Bretagne. Toen ik hem vertelde hoe mooi het duiken was, keek hij niet blij. Een jaar later dook hij in Argeles sur Meer aan de Middellandse Zee. Dat was zand, zand en nog eens zand. Wij konden vertellen dat hij net naast een van de leukere Franse duikplaatsen was geweest. Misschien hebben Wart en ik het verhaal toen wat aangedikt, maar eindresultaat was dat hij ronduit chagrijnig keek. Dit jaar ontdekte hij dat duiken in Denemarken populair was. En om veder geen risico te nemen vroeg hij of we mee gingen.

Aanvankelijk leek het er op dat de groep Denemarken-gangers zo groot was dat we de hele camping af moesten huren. Toen de datum naderde werd het snel rustiger. Uiteindelijk gingen alleen Minie, Wart, Louis en ik richting Scandinavië-zuid.

Allereerst, het is een rot eind rijden voor een weekend. Zo'n 700 km door Nederland, Duitsland en een stuk Denemarken. Maar het is een vrij goede weg, die gewoon leuk is om te rijden.

In Denemarken stond de caravan van de Berendsen in Middelfart op de Funen. De Funen wordt omgeven door de Oostzee, die eb en vloed viert door snel rond het eiland te spoelen. Volgens de eigenaar van camping/vustation is duiken geen kwestie van kentering, maar van beslissen of je het aandurft ja of nee. En als het je te gek is (bv. omdat de boeien zo strak staan dat het lijkt of ze de fuiken uit het water willen tillen), kan je altijd een paar minuten doorrijden en verderop duiken.

Duiken in de Oostzee is een kruising tussen Bretagne en de Oosterschelde. Zicht en stroming doen aan Bretagne denken, de meest voorkomende soorten lijken sterk op die van de Oosterschelde. Tijdens het weekend was het kwallentijd (hoeft niet naar wist-u-dat). Tijdens iedere duik zagen we veel oorkwallen en vaak ook een enkele enorme haarkwal. Op de bodem veel zakpijpen (vooral de doorzichtige), spons en anemonen. De zeedalia's zijn fors kleiner dan bij ons. De wieren lijken weer op Bretagne: veel suiker- en vingerwier.

In Middelfart duik je zelden alleen. Niet alleen de Denen, maar ook de Duitsers hebben door dat het hier goed duiken is. Bovendien zie je de duikers altijd. De Denen hebben nogal en fanatieke mening over de duikvlag. Je moet het blauwwit dobberend in je buurt hebben, anders loop je tegen forse boetes op (100 DM). Dit leidt tot bonte verzamelingen dobberende-dingen-met-vlag op

de duikstekken. Wij hebben er maar een gehuurd bij ons vulstation op de camping.

Los van het feit dat de vullingen van tijd tot tijd weer leiden tot de kreet "broodvuller", kan deze man je prima helpen. Hij heeft een uitstekende compressor, en ook weet hij precies waar het goed duiken is. Zo was ik nooit op het idee gekomen om te gaan duiken in de "Ammoniakhavn" in Erritsø maar dit bleek een wereldstek, waar we ons tientallen meters langs een mooie want lieten sleuren. Deze was begroeid met allerlei vastzittende dieren, maar zoals altijd zwom er ook veel kabeljauw.

Duiken in Denemarken eist een behoorlijke duikvaardigheid. Eigenlijk moet je er niet aan beginnen voordat je een paar keer in de Oosterschelde hebt gelegen. En dan nog moet je de veiligheid constant in de gaten houden. Sommigen gaan daar trouwens heel ver meer. Toen we onze eerste nachtduik hadden gemaakt ging een groep Denen te water. Allereerst hadden ze natuurlijk de duikdobbervlag. Deze was voorzien van een flitslicht. Deze dobber zat vast aan de groep, want de vijf waren onderling verbonden. Daarnaast zaten ze met zijn allen met een touw aan de kant vast. De haspel met zo'n honderd meter lijn was weer vast geketend aan een hek. Om het geheel feestelijk af te ronden had iedere duiker een chemische glimworm op de rechter schouder. Praktisch? Ik betwijfel het. Maar ongetwijfeld veilig en heel feestelijk voor de omstanders. Ik overweeg om deze duiktechniek voor te stellen aan de NOB, als module "Rollade-duiken".

Tot zover duiken in Denemarken. Gelet op de afstand moet je het niet te vaak doen. Maar een fanatieke duiker moet er zeker geweest zijn.

VIRTUEEL EN REËEL DUIKEN IN NOORD CALIFORNIA

Duikvakanties kan je tegenwoordig bij verschillende reisbureaus boeken. Maar wat te doen, als je bestemming niet op het reisaanbod staat, en je niets weet van lokale (on)mogelijkheden. Dit is een verhaal van iemand, die nog nooit de Oceaan was overgestoken, en van California niet meer wist dan Beach Boys en Baywatch. Dit verhaal gaat vooral over de trip uiteindelijk is georganiseerd, omdat ook anderen deze trucs ook kunnen toepassen. Je kunt enorm veel lol beleven aan virtueel duiken.

De aanleiding

Ik moest van mijn baas 10 dagen naar California. De planning was, door extra goedkope vluchten, zodanig dat er kon worden gedoken. Dan ontstaat de vraag: hoe doe je dat, duiken in California, in een plaatsje dat Pacific Grove heet?

In de onderwatersport had een prachtig verhaal gestaan over duiken bij de eilanden voor Los Angeles. Toen niemand verdere informatie bleek te hebben, ben ik op internet gaan zoeken.

Virtueel duiken

De zoeksleutel van California&diver bracht me bij het volgende internet adres:
http://ourworld.compuserve.com/homepages/WRECK_DIVER/.

Dat is een leuke site van een club van verantwoorde wrakduikers (dat schijnt ook te kunnen), maar de site biedt niets voor een bezoeker die ook even met zijn hoofd onder water wil.

Deze wrakduikers hebben, als zovele sites, een divelinklijst met verwijzingen naar andere internet sites. De eerste op die lijst was *AA-diver* (<http://www.tstonramp.com/~aadiver/>)

Achter dit adres zit de homepage van Frank Farmer, een voormalig alcoholist. Gepensioneerd, en van de drank af, gaat hij door het leven met het motto:

Old divers never die... we just keep going down.

Zijn pagina's spraken me aan. Duiken met een gepensioneerd zag ik wel zitten. Je moet er toch niet aan denken om tegen zo'n opgevoerde Beach Boy op te lopen. Ik heb Frank een e-mail gestuurd en was onmiddellijk welkom. "*Maar*", stelde Frank, "*dan moet je wel in de buurt zijn, want ik zit bij Los Angeles*".

"Mocht dat niet lukken", vervolgde hij, "dan moest ik maar eens verder zoeken via de Scuba Central lijst van Rick Masters" (<http://www.scubacentral.com/>).

Daarna heb ik de kaart van California maar eens echt bestudeerd. En dat viel tegen. California van noord naar zuid is net zoiets als Kopenhagen/Gibraltar. Ik zat in Pacific Grove, honderden kilometers noordelijker dan Frank, aan de Monterey Bay.

Deze baai ligt vlak onder de baai van San Fransico (Nou ja, vlak: twee uur rijden).

Dus terug naar de computer, en spelen met de Scuba Central lijst. Na wat gesurf kwam ik uit bij de Monterey Bay Divers. (<http://www.best.com/~kylem/>). Daar heb ik me geabonneerd op de mailinglist van deze site. Na een half jaar verhalen, met zo'n drie berichten per dag, was de situatie meer dan duidelijk.

De plaatselijke omstandigheden.

Duiken rond de Monterey Bay is goed mogelijk, maar niet altijd echt eenvoudig.

Om maar wat te noemen: na verloop van tijd werd duidelijk dat Noord California een koude golfstroom voor de deur heeft. In augustus en september is de watertemperatuur 11 tot 14 °C. Dus niks shorty's of surfpakken. Het moderne neopreen is in Noord California ontwikkeld, en er wordt hier ook heel veel droog gedoken (de watjes!).

Ten tweede maakt men zich niet erg druk om de stroming. Het tij bepaalt bij enkele duikstekken, of het al dan niet makkelijk te water gaan is. Verder stelt de stroming weinig voor. De surf is een ander verhaal. Surf is het engelse woord voor deining of branding. De Pacific Ocean deint, en niet zo'n beetje ook. Er zijn complete computermodellen, die de hoogte van de deining voorspellen, en daarmee aangeven of, en waar er gedoken kan worden. De modellen zijn vergelijkbaar met onze getijdentabellen, maar dan werkend over een kortere termijn. Tegen hoge golven valt niet in te duiken. Wees wijs, probeer het nooit. Deze deining zet zich onderwater voort. Op de Noordzee zijn we gewend dat de deining weg is, als je eenmaal onder bent. In de Pacific gingen we op 18 meter nog steeds op en neer. Niet dramatisch veel, maar wel constant.

Een volgende probleem dat overwonnen moest worden, was de taalbarrière. Mijn engels is goed, dus dat leek geen probleem. Maar bij het doorlezen van de informatie bleek dat ik een 65 of een 80 fles kon huren. De verhuurder vond dat een 65 tank prima was als je niet dieper ging dan 50, maar tussen de 70 en 110 werd toch een 80 aangeraden.

Dat werd dus plussen en minnen in de boekjes met metrieke en Amerikaans eenheden. Dan wordt snel duidelijk dat de Amerikanen hun sets in liquid pounds aanduiden. Een 80 liq.pd is ongeveer een 16 l set, de 65 is vergelijkbaar met onze 12 l.

De dieptes worden in feet aangegeven. De Amerikanen duiken gemiddeld minder diep dan wij. 50 tot 70 feet is 15 tot 22 m. Ook de temperatuur, gewichten en de vuldruk worden in andere eenheden aangegeven. Uiteindelijk heb ik maar een spreadsheet in elkaar gedraaid om alles snel om te kunnen rekenen. (Zie tabel)

De planning

Het volgende probleem leek het vinden van buddy's. Er was geen tijd voor bootduiken, zeker niet op de dagen dat er ook gewerkt moest worden. De mailinglijst van de BA-divers bood uitkomst. Regelmatig schrijven hier dezelfde mensen, zodat je snel kunt zien wie er verstand van duiken heeft en wie alleen uit zijn nek kletst. Na een aantal dagen verscheen een bericht van John Lechmanik. Een van zijn buddy's moest voor drie jaar naar Engeland, en hij zocht een buddy. Een mailtje was voldoende, buddy één was geregeld. Opvallend is dat Amerikanen bij hun e-mail aangeven wat ze doen en waar ze werken. Zo kan je redelijk eenvoudig nagaan of je met een serieuze buddy, of met een fake-bericht te maken hebt. John is politieagent, en alles was dus al nage trokken voor ik in het vliegtuig zat.

Na dit eerste contact, had ik de smaak van duiken regelen via e-mail te pakken. Binnen twee dagen waren zes duiken vooraf geregeld. Naast John kreeg ik contact met Atsushi Takahashi Ph.D (inderdaad een Canadees) en Bert Overduin, een sympathieke Nederlander die voor 4 jaar in de VS werkt.

(NATUURRESEVAAT POINT LOBOS)

Vlak voor het vertrek vond ik toch nog informatie over duikstekken in California op papier. Holland Diving heeft een aantal delen van de serie Pisces' Diving and Snorkeling Guides. Een prima serie boeken, met onder andere drie delen over California.

Gewapend met dit materiaal werden de laatste afspraken met de buddy's gemaakt en kon het duiken beginnen. Allereerst moest er een fles en lood worden gehuurd. De MBDC duikshop aan Wavestreet in Monterey was ook al via internet gevonden (<http://www.mbay.net/~mbdc/>). Een 3*CMAS pas is hier voldoende ruim om alles zonder verdere vragen te kunnen huren. Bovendien biedt deze zaak alle informatie die nodig is om veilig te kunnen duiken. Iedereen loopt er met iedereen te kletsen, dus een kwartier je oren open en je weet van alles.

Mijn buddy's hielden zich perfect aan de afspraken. Een achttal duiken werd dan ook zonder noemenswaardige problemen gemaakt. Thuis ontdekte ik achteraf, dat alle stekken goed gedocumenteerd terug te vinden zijn op het net. Kelpbed (<http://www.ips.net/claudehl/indexmsie.htm>) bevat alle noodzakelijke informatie voor duiken rond Monterey en Carmel.

REËEL DUIKEN

(Zeehond, opname John Lechmanik)

Het duiken in de Pacific Ocean vond ik uniek. Temperatuur, licht en omgeving zijn typisch Noord Europees. Verder is alles anders. De groepen zoals zeesterren, chitons, anemonen e.d. zijn gelijk, maar alle soorten zijn anders. Zeehazen van 30 cm bijvoorbeeld. Verder zijn er enorme Kelp wouden. De wieren gaan tot 20 meter diep en bedekken in de periode augustus/oktober een belangrijk deel van het oppervlak. Dat betekent zorgvuldig duiken, en goed op het kompas letten. Het wier is makkelijk af te breken, maar toch is het geen feest om een stuk door het wier te ploegen. De meest spectaculaire ontmoeting was ongetwijfeld de zeehond, die de eerste duik met ons kwam spelen. Maar ook de rest was de moeite waard.

Kortom, duiken in Monterey is uniek. Alleen Bretagne komt wat mij betreft wat in de buurt.

Echte natuurliefhebbers kan ik aanraden om snel een natuurgids aan te schaffen, zodat je ten minste een beetje herkent wat er om je heen gebeurt. Het boek Pacific Coast (ISBN 0-394-73130-1) is bijvoorbeeld een heel goed overzichtswerk, het bevat veel foto's en teksten van wat er onder en boven water te vinden is.

Tot Slot

Toch wil ik niemand aanraden om een duikreis naar Monterey te organiseren. Als de condities tegenzitten, en de surf te sterk is, kom je het water niet in. Wie om welke andere reden dan ook in Noord California verzeild raakt, kan ik het duiken absoluut aanbevelen. In geval van problemen moet je je beperken tot het Zeeaquarium aan Cannery Row in Monterey. Dit absoluut unieke aquarium is trouwens een verplicht nummer voor iedere duiker die hier in de buurt komt. Wie overtuigt wil worden moet maar eens Monterey&aquarium in een

zoekprogramma als AltaVista invoeren. Je komt bij de meest fantastische plaatjes.

Verder zitten er in de Monterey Bay en bij Carmel altijd zeeleeuwen, zeeotters, pelikanen en aalscholvers op de pieren en rotspunten in dit gebied, dus boven water is er genoeg te zien.

Wie wil weten wat voor mensen die Californiërs zijn moet maar eens gaan kijken op internet. Bijvoorbeeld bij mijn buddy John (<http://www.jps.net/john/>) Een leuk tijdverdrijf als het duiken in de winter wat minder wordt.

Maat:	Omzetting:	Waarde
<i>22 Meter naar:</i>		
	Feet en inch	72 2
	Yard, feet en inch	24 0 2
<i>Temperatuur</i>		
72	Fahrenheit naar °C	22.2
11	°C naar Fahrenheit	51.8
<i>Inhoud</i>		
80	Liq. pt naar liter	16.91
15	liter naar liq. pt	70.95
<i>Gewicht</i>		
12	kg naar pound	26.46
1	pound naar kg	0.45
<i>Druk</i>		
163	Bar naar Psi	2363.5
3000	Psi naar Bar	206

DUIKEN IN BERLIJN???

We komen nu zo'n jaar of 20 in Berlijn. Vroeger omdat ik er familie had, nu omdat het een fascinerende stad is. De eerste jaren stond de Muur om de stad. Duiken was gewoon geen optie. Bovendien, er is veel te zien in de stad, dus je denkt niet onmiddellijk aan perslucht. De laatste keer dat Nelleke en ik in de stad waren was de Muur al weg. Op "Unter den Eichen" was ook een duikwinkel. Er was dus een mogelijkheid om onder water te komen.

Die keer zijn we ook naar Potsdam geweest. Dan kom je in het "buitengebied" van de stad. Dat is een prachtige omgeving met veel landbouw en mooie meren. Nu ben ik nooit helemaal over het syndroom van Wijchen heen gegroeid, dus ik stap niet zomaar iedere plas in. Dit jaar heb ik, voorafgaande aan onze vakantie in de 1^e week van oktober, het internet weer eens afgezocht.

Dat leidt al snel tot een duikstek of zes in Groot Berlijn. Op papier zijn die niet allemaal even aantrekkelijk, maar de omschrijvingen waren voldoende om de uitrusting in de auto te gooien.

De eerste dagen hebben we uiteraard besteed aan verantwoorde toeristische uitspattingen: De Ku'dam, Unter den Linden, de Rijksdag en niet te vergeten de Potsdamer platz. Voor hen die Berlijn alleen uit het verleden kennen is de Potsdamer Platz een aanrader. Op de plek waar vroeger het gat tussen de 2 delen van de muur het grootst was is nu een modern plein. Het lijkt er op of de Duitsers er in geslaagd zijn om iets neer te zetten wat net zo aantrekkelijk is als het plein van voor WOII.

Daarna zijn we toch maar eens gaan zoeken naar water. De keuze viel uiteindelijk op de Gross Gliniecker See (Voor hen die helemaal geen Duits spreken: Duitsers snappen het niet en zullen het nooit snappen: bij hen is See meer en Meer Zee. Het argument dat Meer meer is dan Zee vind ik persoonlijk nergens op slaan, en dus hebben ze ongelijk).

Het plas (noem het desnoods See) ligt tussen Spandau en Postdam, twee historische plaatsen die zo'n rit direct de moeite waard maken.

Tijdens de rit zie je overal water, vooral de Havel See (meer dus) is niet te vermijden. Nu wil je dat ook niet in de herfst. Prachtige herfstkleuren rond een water waar allerlei plezierboten op dobberen zonder dat het al te druk wordt: het is een aanrader.

Toch duurt het even voor we de stek vinden. Normaal rij je in Nederland op de lucht van neopreen (en meer) af en dan sta je bij de stek. Ik geef ons, op de

vroege woensdag ochtend geen schijn van kans om deze methode te gebruiken. Wie schets mijn verbazing als ik al vier mensen in sportief rubber naast de auto van Tauchschule Spandau zie staan. Langs een mooie plas in een prachtige boomrijke omgeving. Er zijn toiletten, er is een mooie instapplaats dicht bij de parkeerplaatsen kortom, een prima plek.

Nu is het snel in het pak, en gaan. De duik is een wat vreemde ervaring. Het zicht is redelijk, maar de plantengroei is verbijsterend. Het hoornblad komt tot 1,5 meter onder de oppervlakte en is heel dicht, veel dichter dan bij ons. Je duikt dus tussen het oppervlak en het plantendek op maximaal een meter of twee. De plantengroei loopt door tot ca. zeven meter. Daarna houdt alles ineens op. Wat bierflessen en schoenen en dan heb je het gehad (is het jullie ook wel eens opgevallen dat je altijd schoenen tegenkomt?).

Het is dus een ondiepe duik tussen de planten. Naast het hoornblad zit er ook wat waterpest met poliepen. Maar het is de Europese waterpest, en niet de Canadese waterpest die in onze plassen zit. De eerste soort woekert veel minder en dus is het anders duiken dan thuis.

Tussen de planten zie je overal vis. De soorten zijn hetzelfde als bij ons: voorntjes, baars en hecht.

“Hecht?” zal je zeggen? Ja echt, hecht. Want zo noemen Duitsers die lange groenige vissen.

Misschien kunnen wij ze, in hechte samenwerking, “See Am Grune Höhe” uitleggen dat “snoek” een passendere naam is. Maar een beetje dikkoppen zijn die Duitsers wel. Bovendien kom ik er onder water achter dat ze die bierflesjes wel erg ver kunnen gooien. Dus laten ze het er maar niet Meer over hebben, dat kost alleen maar Seen van tijd...echt het blijft Hecht

Ok, ik sla door. Dus op naar de conclusie: Boek geen duikreis naar Berlijn. Het is zonde van tijd en geld. Maar mocht je ooit eens een week met de auto naar die stad gaan, dan is het een aanrader de uitrusting mee te nemen. De duik is lollijg en de tocht er heen meer dan de moeite waard.

DUIKEN IN FLORIDA EN CALIFORNIË.

De redactie weet dat ik meestal (ook) duik in de vakantie. De vraag na de vakantie zie je dan ook aankomen.

Goed, dit jaar weer de USA dus. In een eerder verhaal heb ik uitgelegd welke overeenkomsten er zijn tussen Amerikaanse duikers en Nederlandse duikers. In grote trekken: geen.

Al hun maten zijn anders, ze hebben zelden eigen apparatuur en ze lopen rond met allerlei flesjes. Die laatste zijn omdat ze weigeren in hun bril te spugen.

De eerste keren heb ik geprobeerd onopvallend mijn bril dampvrij te maken. Daar ben ik overheen. Inmiddels kondig ik aan dat er een Europese duiker aan boord is en of ze even de andere kant uit willen kijken.

Dit jaar kwam er een man naar me toe die flink wilde doen. “Ik weet hoe jullie dat doen, het is beter dan onze flesjes”. “Ja,” antwoordde ik, “en je loopt er je hele leven mee in je mond, dus ik snap niet dat jullie er niet tegen kunnen”. Laat-ie toen alsnog groen worden ☺

Goed, om nog enige lijn in dit verhaal te brengen terug naar het begin.

We (Esther, Nelleke en ik) hebben een forse reis door de VS gemaakt. Na maximaal twee dagen naar een nieuw hotel, en af-en-toe een stukje vliegtuig.

Daarbij zijn er onder andere in Californië en Florida geweest en dat zijn alle twee bekende duikbestemmingen.

Het nadeel van overal maar één of twee dagen blijven is dat je niet op je gemak ter plekke kunt kijken waar je kan duiken. Ons reisbureau snapte helemaal niets van duiken, en dus heb ik de vakantie voorbereid via internet.

Daarbij viel direct op dat er grote verschillen zijn tussen Californië en Florida.

In Californië heb ik op 3 plekken gedoken. Dat was dus drie mailtjes. Binnen 48 uur had ik alle antwoorden. Alles was geregeld en ik was, vooral omdat ik geld overmaakte, van harte welkom.

Nu is mijn opmerking over geld overmaken niet helemaal fair. Een boot verhuurde geen lood. En ik had geen tijd om het op te halen, daarvoor was ons reisschema te krap. Een mailtje naar kapitein Tim met mijn probleem en onmiddellijk kwam het antwoord: met zo'n reisschema zorg ik voor het lood, en voor jou gratis!

Vlak voor het vertrek dreigde het alsnog mis te gaan. KLM vervroegde een vlucht, en zo had ik maar 21 uur tussen mijn duik en de vlucht. En dat mag niet.

Nu is ook dat op te lossen. Gewoon duiken met Nitrox. Een mailtje naar Captain Rick ("That's with a silent P") en de nitrox was geregeld.

Tot zover de voorbereiding van

California. In december hadden we de reis geboekt, in februari stonden mijn duiken in San Diego, Catalina (Los Angeles) en Monterey vast.

Wat Florida betreft was het verhaal even anders. We hadden hotels op Key Islamorada en Key West. Een speurtocht op het internet en informatie van een college leverde al snel acht duikscholen op. En ieder van de scholen had een fantastische duiksite. Enthousiast door het succes in Californië mailde ik de 2 scholen die me het meest aanspraken. En er gebeurde niets. Na 2 weken heb ik er nog maar eens 2 aangeschreven. En weer 2 weken laten gewoon iedereen. Eind mei stond het aantal afspraken op nul. Uiteindelijk heb ik er maar eens een gebeld en gevraagd of ze ooit hun mail lazen. *"Ze liepen wat achter, maar het seizoen was nog maar net begonnen"*. Hij zou zijn leven beteren, en ik moet Bob en Cecci nageven: Een week later had ik een afspraak. Op mijn verzoek kreeg ik zelfs een e-mail adres van een betrouwbare organisatie waar ik op Key West zou kunnen duiken.

Vlak voor mijn vertrek heb ik ook die club gebeld na heel veel mailtjes: Hij had mijn mail gezien, en zou een bevestiging sturen.

Wat opvalt als je de sites van de clubs in Florida bekijkt is, dat ze nauwkeurig omschrijven wat ze doen: bootduiken, rifduiken en vaak ook behoorlijk diep. Terecht vragen ze dan ook om brevetten en aantoonbare diepte-ervaring in het logboek.

En dan de harde werkelijkheid.

De duiken in Californië liepen probleemloos. Dit ondanks dat de Amerikaanse douane een gat in de slang van mijn vest had geprikt om te kijken of er geen bom in zat!

Bij de trip die ik heb gemaakt wist de kapitein vooraf niet waar er werd gedoken, maar er werd zorgvuldig gekeken waar de omstandigheden optimaal waren. Dat dit dan een uurtje langer varen was vonden ze geen probleem.

De stekken waren ook voor de verschillende duikers goed uitgekozen. Je kon zowel de diepte in als oppervlakkig duiken. Je kon het Kelp in, maar ook over zandvlaktes heen.

Het water is fris in Californië en, met uitzondering van de Geribaldi is de vis minder kleurig. Het leven is bijzonder afwisselend en ik heb naast haaien, roggen en allerlei ongewervelden de grootste tandbaarzen uit mijn duik "loopbaan" gezien. Over het duiken werden goede afspraken gemaakt. Hier en daar stonden ze wat op gespannen voet met het Rvvd, dus even geen details.

In Florida liep het wat anders dan me was voorgeschoteld. Nu had ik mijn verwachtingen wat bijgesteld na de mail wisseling, dus heel teleurstellend was het niet.

De eerste duiken waren op Key Islamorada. Men wist wie ik was, dus dat viel niet tegen. Ik kreeg een Engelsman als begeleider mee. Hij dook al drie jaar op vakantie. Naast ondergetekende mocht hij zijn 13 jarige zoon begeleiden die net een dag zijn open water had.

Om met Johan Cruijff te spreken: Elk nadeel heb-se voordeel. De Engelsen konden niet zwemmen en hadden geen clou welke kant ze uitmoesten. Daar

staat tegenover dat ze zich ook nergens druk over maakten en zorgvuldig naast het rif wandelden.

De afgesproken duiktijd viel bijvoorbeeld niet onder zaken die de man onder controle had en zo heb ik heel lang gedoken. Bij terugkeer plofte de kapitein dan ook, maar dat had weinig effect. De Brit wist dat

hij alleen bij de boot terug kwam als ik de weg wees en hij was niet van plan mij iets te vragen voor zijn fles half leeg was. Zo duurde ook de tweede duik weer heel lang. Mijn Engelse vriend maakte zowaar nog een veiligheidsstop op van 3 minuten op 4 meter. Dat voelde heel veilig aan. Vooral omdat we van 34 feet kwamen. (in normale maten: 10,3 meter ☺)

De Keys liggen in tropisch water en voor een omschrijving van wat ik heb gezien kan ik het beste verwijzen naar de film "Finding Nemo". Ik geef de voorkeur aan koud duiken, maar een enkele keer zo duiken is toch wel leuk.

De 2^e stek was dus Key West. De eigenaar wist dat hij ooit eens mail had gehad, maar dat hield hij verder niet bij. Niet getreurd echter, ik kon mee.

Dus ik trek logboek en brevet, om te laten zien dat ik mee kon. Dat was wat overbodig. Er stond weliswaar op de site dat ze een bootduik en een rifduik maakten, maar dat ging niet door. Ze wilde wat opleidingen geven en dan kwam diepduiken niet uit...

Hoewel ik graag iets meer had gezien, waren de laatste duiken ook prima. De bemanning van het schip was bijzonder goed. Voorschriften werden goed nageleefd, en er werd uitgelegd wat je kon zien en hoe je dat heel moest houden.

Mijn buddy was een divemaster in opleiding. Hij liet me echt van alles zien. Zo enthousiast zelfs dat hij de weg kwijt raakte. Maar ach, wie zeurt daar over.

Alles bij elkaar geef ik de voorkeur aan Californië als het om duiken gaat. Florida verliest het ook van de Rode Zee als het om tropisch duiken gaat, al heb ik hier meer soorten papegaaivissen gezien, en die vind ik nu eenmaal prachtig.

Wel een advies aan iedereen die er ooit eens heen wil: verspil geen moeite aan het boeken van reizen in Florida. Iedere Key heeft één of meer scholen en je kan altijd ergens mee. Je kunt dan tenminste onderhandelen over de plaats.

PS. Het grote mysterie van mijn vakantie blijft Tuscon. Hier was een vestiging van de Desert Divers. Helaas waren ze gesloten. Ik hoop ooit nog eens te ontdekken waar ze in de Sonora woestijn duiken.

IJSDUIKEN IN OOSTENRIJK, EEN DUBBELVERHAAL.

URISEE 2012, DE ENE KANT VAN DE MEDAILLE.

Een ding hebben alle deelnemers aan de Urisee 2012 reis in ieder geval gemeen: vele vrienden en bekenden die ons voor gestoord verklaren. Want Oostenrijk in de winter is een kwestie van op latten van bergen af denderen, of er ten minsten op rondlopen op Loipes.

Wij gaan ijsduiken. Het is een herhaling van de expeditie in 2009. En er zijn meer parallellen. Ook toen was het een kwestie van vertrekken op het moment dat het ijs in Nederland goed genoeg was voor een ijsduik.

De tocht begint bij de aankomst in het hotel Urisee in Reutte. Het is een opmerkelijke plaats. Waar vind je een hotel met een duikcentrum net boven een bergmeer op 900 meter boven NAP? Met een hoteleigenaresse die op de

viltjes bijhoudt wat je hebt besteld. En om 21.00 iedereen af laat rekenen omdat het bedtijd is. Een mevrouw die de volgende ochtend een giga-rel begint omdat de afrekening van viltjes niet overeenkomt met de schaduwboekhouding?

Dan beginnen we nog niet over het duikcentrum dat er trots op is dat om 6 uur 's ochtends de verwarming aangaat. Om precies te zijn een 3 KW elektrisch blowertje dat een nachttemperatuur van -34°C probeert om te zetten in een vorstvrije omgeving.

Kortom, er is een gewenningsproces voor de deelnemers van Dipnoi en Gagnan in de aanloop naar de echte sportbeoefening.

Die begint de eerste ochtend met een parcours voor beginners. Althans, zo denkt de NOB er in het nieuwste ijsduik specialty boek over. Het idee is simpel: je maakt vier wakken en spant een lijn van wak naar wak. Vervolgens zwem je die in buddypaar af, waarbij in ieder wak de lijn wordt overgezet op de volgende lijn.

Braaf voeren we de opdracht uit. Samenvattend: dat wil je niet met beginners. Eerst moet alles onder water en dan is er de stress van het overpakken van lijnen terwijl je nauwelijks toekomt aan waar het om gaat: fun onder het ijs.

Ondanks alle complimenten aan de mannen van Dipnoi die enthousiast het parcours uitzetten lukt het niet om iedereen de route te laten uitvoeren.

De extreem lage temperatuur zorgt voor problemen die de meesten alleen uit de theorie kennen. Even in volgorde:

De bevroren automaat is klassiek, maar door het op het laatste moment opendraaien van de kranen lukt het redelijk. Wel zijn de o-ringen door de extreem lage temperatuur zo hard, dat ze zich slecht zetten. Regelmatig moeten kranen even worden bijgesteld om de zaak sluitend te krijgen. Wat minder bekend is de bevroren uitademklep. Een rare ervaring, wel kunnen inademen, maar uitademen ho maar. Gelukkig ligt in het wak warm water (2°C), dus snel er in en ontdooien.

Computers. Mooi spul, maar die geven het op bij deze temperaturen. Als ze al ontdooien tijdens de duik kan je de nitrox- en bergmeerprogramma's niet draaien. Een ouderwetse analoge meter is hier de oplossing.

Vest. Mooi, die loodpockets, maar die bevroren, evenals het vest. Dus of alles in het hotel monteren en (eventueel per slee) naar de stek brengen, of in het wak ontdooien en ter plekke monteren. In mijn geval had ik de kraan te vroeg open & geen siliconen in mijn trimmuis gespoten, dus die bevroor en daarmee

ook de koppeling met de inflatorslang. Oplossing: alles er af en terug naar een radiator in het hotel.

Mes: leuk dat klittenband, maar even een scheef zittend lipje en de schede sluit niet meer door de prachtige ijsklont.

De bril: spugen als altijd, maar onmiddellijk heb je een ijslaagje in je bril. De oplossing is eenvoudig: gewoon gaan duiken, ontdooit binnen enkele seconden.

Pak. We hebben geen vollopers gehad, dus dat was prima. Wel is het zaak onmiddellijk de inflators er af te koppelen als je er uit bent, anders duurt het wat langer voor je de set kwijt bent.

Ook heuvelopwaarts teruglopen is zwaarder dan normaal. Het vocht op je pak bevriest en het geheel wordt enorm stijf.

Camerahuis: gewoon onder de warme kraan bij terugkomst is de snelste manier om de camera terug te krijgen.

De sets: zelf als je de kranen onmiddellijk dicht draait als de duiker boven is bevriest alles. De enige oplossing is alles voor de verwarming zetten en wachten tot er weer beweging in komt. Het is de enige manier om je automaten terug te krijgen. En zo komen we bij:

Frans. Aardige stabiele man, goede instructeur. Maar wij weten nu wat je niet met hem moet doen. Als de duikshopeigenaar komt vragen of alles goed gaat

geeft Frans hem de volle laag. *“Je moet de verwarming eens aanzetten in die tent van je” “Om zes uur al aan?” “Alles is nog bevroren, ik ga dit op internet zetten!”* En ergens volgens mij ook nog de kreet bokkenlul, maar dat kan inlegkunde zijn. Frans had a. gelijk en b. stond op dat moment zijn lood te ontdooien (voor hen die een opleiding volgen: dit is geen meer keuzevraag.). De gevolgen zijn in ieder geval prima: er wordt nu een warmtekanon in het duikcentrum gezet. Niet helemaal brandveilig, maar wel met veel fijne calorieën.

In ieder geval leren we weer veel. Zoals een seinlijn die bevroert op de seconde dat hij uit het water komt, maar ook onmiddellijk weer ontdooid als hij het water weer in wordt gevouwen.

En dat tempex of een houten vlonder goed tegen de kou helpt als je op het ijs staat. Handschoenen blijken dan weer wel te kunnen bevriezen. Of je hand er nu in zit of niet, het maakt niets uit. En aan een handschoen kan dan weer een camera vastvriezen, of een touw.

Ook het wak blijft tobben. (Of, zoals de NOB puristen zeggen: de bijt). Even weg en er ligt weer een laagje ijs op. Een nachtje slapen en je kan er weer op staan.

Wat niet helpt is een plastic palm op het ijs, al levert het mooie foto's op. Wat goed werkt is elkaar assisteren. Met alles. Aan en uittrekken vinnen, gezamenlijk sjouwen, lijn bevestigen en loskoppelen etc.

Op enig moment stond er een eenzame Duitser met een dubbel tien in het duikhok. Handschoenen bevroren, inflator muurvast, de man kon dus nergens meer heen. Pas toen ik hem uit zijn handschoenen hielp en de inflator ontdooide drong het tot zijn buddy door dat enige solidariteit zeer functioneel kan zijn.

Aan het eind van de tweede dag kunnen we de conclusie trekken dat ondanks de zeer extreme omstandigheden en de daaruit voortvloeiende psychologische druk, iedereen onder het ijs is geweest. Een goede organisatie vanuit Dipnoi en een goede individuele voorbereiding van de deelnemers is daarbij de

doorslaggevende factor geweest. Sommige duikers denken dat je als open-water duiker alles weet, hier was 3* gelukkig de ondergrens.

Maar mocht je zo ver komen in onze sport dan kan ik je een IJsduik trip naar Oostenrijk zeker aanraden.

URISEE 2012, DE ANDERE KANT VAN DE MEDAILLE.

Op enig moment zei Ina, voor ze haar eerste duik had gemaakt, *“Niemand vertelt je waarom ijsduiken nu eigenlijk leuk is”*.

En ze heeft gelijk, de verhalen gaan over ontbering, gevaar en materiaal storingen. Waarom zijn we dan toch zo gek? Hier de keerzijde van de medaille.

Allereerst is het gewoon leuk je grenzen te verleggen, zeker als het veilig kan. En ijsduiken is, mits volgens de regels uitgevoerd, zeer veilig. Vier rukken aan de lijn en je staat op de kant voor je het weet. En je verlegt zeker een grens als je onder water gaat zonder direct op te kunnen stijgen.

IJsduiken is teamwerk, de sensatie van een goede samenwerking is een beloning die veel verder gaat dan de 20 tot 30 minuten onder water.

Velen vinden de stilte onder water prachtig en rustgevend. Onder het ijs wordt dit nog mooier. Geen enkele golfslag of lichtbreking van het oppervlak, ijsduiken is de totale rust.

Dan is er de sensatie van de ademlucht onder het ijs, het spel van de luchtbellens die samenvloeien en zich weer verspreiden als je er met je handen in roert.

Als je ijs zonder sneeuw hebt, kan je ook nog eens de sensatie meemaken dat er een schaatser of clubgenoot boven je loopt. Soms kan je zelfs gewoon “naar buiten” kijken, maar die gebeurtenissen zijn zeldzaam.

Bij extreme kou kan je, zeker rond de wakken, de vorming van ijskristallen zien. Het “hard” worden van water. De kristallen stijgen op tot de onderkant van het ijs en plakken zich er onzichtbaar aan vast.

Vaak zijn er in het ijs allerlei vervorming te zien in de vorm van ingesloten luchtbellens of elementen die tijdens de stolling in het ijs zijn gekomen.

Verder is het water vaak extreem helder tijdens de ijsduiken, omdat alle vuil naar de bodem zakt. Wel is het zaak in eerste instantie “onder het ijs te schuiven” en niet zo snel mogelijk naar de bodem te gaan, al was het alleen maar omdat er na je weer een buddypaar komt.

En met een beetje mazzel zie je ook nog vis ook.

Tot slot, ook kan je dankzij ijsduiken veel leren over je vrienden en bekenden. Gewoon vertellen dat je gaat ijsduiken en dan goed letten op het gezicht dat ze trekken. Vanaf die dag weet je zeker wanneer ze je heel zielig of volslagen idioot vinden.

BRRR-ETAGNE 2012 (EEN VERHAAL VOOR DE DUKCLUB)

Al jaren schrijf ik met enige onregelmatigheid verhalen over Bretagne. Dit jaar een is de reis een beetje sneue activiteit. Alleen Jan Geelen, Nelleke en ik. Nu is dat op zich meer dan genoeg voor een plezierige week, maar in het verleden waren er aanmerkelijk grotere groepen in het land van het roze graniet.

Nu moet ik eerlijk toegeven dat de aankondiging van de Bretagne-week altijd wordt gegoten in de vorm van antireclame.

Wat is er aan de hand? In feite heb je een paar “hoofdtypen” in het duiken: zoet, zout-koud en zout-warm. Al die soorten kan je weer onderverdelen, maar als hoofdindeling werkt het prima.

Zoet doen we al te veel, dus daar hoeft je weinig woorden aan vuil te maken. Op zout-warm is een hele toeristenindustrie gebouwd. Daar hoeft je dus ook niet veel over te schrijven. Iedereen die een keer in de Rode Zee is geweest snapt het, en anders zijn Azië, de Caribbean en Australië goede voorbeelden.

Koud-zout is minstens zo mooi als zout-tropisch, maar “koud” is voldoende om de overgrote meerderheid van de mensen weg te jagen. Zeeland wil door de zeelandweekends nog wel eens lukken, maar daarna is het over en uit.

Toch is er meer, en vooral mooier koudwater-duiken dan Zeeland. De Noordzee is prachtig, maar je moet wel geluk hebben. Scandinavië, Ierland en het Verenigd Koninkrijk hebben prachtige duikmogelijkheden. Hier geldt dat er meestal boten en lange reizen aan te pas moeten komen voordat je kunt genieten. En dan begin ik nog niet eens over het gebied tussen San Francisco en Carmel of over Nieuw Zeeland.

Bretagne is dan relatief goed bereikbaar. Het dichtste bij is St.Malo, maar ook daar geldt: bootduiken.

En dus kiezen we al jaren voor Ploumanac’h. Een paar honderd kilometer verder, maar met prima mogelijkheden om op drie plaatsen van de kant te duiken (al kan je er ook bootduiken).

Het zicht is, in vergelijking met de Oosterschelde, meestal prima. Het onderwaterleven is er vele malen mooier. Veel meer, en vooral, veel grotere en gekleurde vis. Het wier is fantastisch, en de hele biologiecursus komt in no-time voorbij (nu sla ik geloof ik een beetje door). Bovendien heb je de rotsen onder water. Niet te beschrijven met alles wat er op, tussen en onder leeft.

Waarom dan die anti-reclame? Simpel omdat het alleen voor echte duikers is. Deze week zitten we met een getijdenverschil van iets meer dan 7 meter.

Om zo'n teil water te verplaatsen heb je wat stroom nodig. Eigenlijk heb je dan heel veel stroom nodig. In Nederland zeg ik nog wel eens dat stroom voor watjes is, en stap ik zonder veel problemen bij stekken als de

Zeelandbrug het water in.

Dat ligt hier anders. Er is een haven waar het niet erg stroomt, dus daar kan je meestal wel in, maar dan moet je er niet per ongeluk uitzwemmen, zoals ik een keer heb gedaan. Want dan zie je in no-time heel veel Bretonse rotsen. En als je dan geen plan B hebt, dan is het heus tijd voor de reddingsboot, die altijd stand-by is. (Mijn buddy en ik hadden een plan B.)

Of de wind staat op de kant, zodat het water klotst. Het water in en uit in de branding is niet altijd een feest. Vandaag was het weer raak. Jan en ik hadden net onze conditioefeningen gedaan en waren tevreden de duikuitrusting aan het opbergen, toen het opviel dat de Bretonse duikers naast ons nerveus werden. Een paar was überhaupt niet door de branding gekomen, een 2^e paar bleef lang weg. Toen ze uiteindelijk aan de kant kwamen hebben Jan en ik gekeken hoe echte Bretonse duikers het water verlaten. Na een uitgebreide studie van hun pogingen durf ik te zeggen dat onze arrogantie weer sterk is toegenomen en dat we er graag een keer over komen opscheppen in het clubhuis. Ook de lokale bevolking komt niet verder dan krampachtig over rotsen klimmen en vallen.

Dat we toch iedere keer hier eindigen komt doordat we iedere week wel zes tot acht duiken kunnen maken, waarbij je zowel tot 10 meter kunt duiken als diepe duiken kunt maken. In beide gevallen is er veel te zien. De dagen dat de natuur van mening is dat er veiligere activiteiten dan duiken bestaan, is er ook zat te doen. De rotskust is onnavolgbaar, je kan een boottocht langs de eilanden voor de kust maken en er zijn prachtige wandelmogelijkheden. Zowel langs de kust als meer het land in is zowel het landschap als de flora prachtig

(met bijvoorbeeld bijzonder wilde orchideeën) Er is een aquarium, dus je kunt altijd beweren dat je van alles hebt gezien en voor cultuurliefhebbers is er dan altijd nog het Bretonse volk. Met eigen taal, eigen muziek, eigen recepten en de schurft aan Parijs.

Terug naar de antireclame. Ik denk dat je een jaar of drie moet duiken en zo'n honderd duiken gelogd moet hebben in verschillende soorten water voordat je Bretagne op waarde kan schatten. Maar dan wordt het ook iets om op je lijst van "Things to do before I die" te zetten. De ongedwongen sfeer op de camping maakt het feest compleet. Vraag er maar eens naar bij mensen die de tocht hebben gemaakt. We leggen je plan B graag uit, zodat je ook na Bretagne nog kan werken aan de "Things to do before I die".

Volgend jaar begin mei weer met een hele groep?

BRETAGNE 2013, EEN TOV GAGNAN CLUBBLAD VERHAAL.

Een week later dan normaal was het de 2e week van mei weer zo ver. Auto in, en in een dag rijden naar Ploumanac'h aan de noordkust van Bretagne. Naast Nelleke ging alleen Jan Geelen. Nu adviseert de NOB één buddy, niet meer en niet minder. Dus technisch zat het helemaal goed. Wel waren we het er over eens dat 3 leden wat weinig is, dus dat we weer eens moeten communiceren over het Bretagne evenement.

De reis is al vele jaren oud. Toen we een keer een paar jaar op rij uit Zeeland zijn weggeregend en het te druk was om bij het water te komen hebben we het "Pinksterweekend" verplaatst naar het zuidwesten.

Niet dat je hier verzekerd bent van “*sunshine & the beach*”. Sterker nog, ook dit jaar zijn we weer een dag het water niet in geweest, omdat het weer het onverantwoord maakte.

Zij die er nooit zijn geweest vragen zich altijd af waarom zo’n pokkeneind rijden als je een eerlijke kans op regen, wind en algemene misère hebt. Het antwoord c’est simple: het is nog steeds goedkoper dan Ierland, West Engeland of Schotland en het is een duikplek voor “echte mannen” (m/v).

Het stroomt hier als een achterlijke, en daar bovenop golft het. En de kiezels op het strand wegen meestal meerdere tonnen. Kortom, ruige omgeving.

Tijdens de laatste ledenvergadering heeft Willem opgeroepen vooral te schrijven over duiken met mij, omdat dat altijd ellende is. En dus goed leesvoer. Laat ik het daarom zelf maar even doen.

Ploumanac’h, want zo heet het dorp, heeft drie plekken om van de kant te duiken. De eenvoudigste is “boothelling”. Allereerst omdat je makkelijk van zo’n helling af kan lopen, en zo de turbo kiezels kan vermijden. Vervolgens omdat de haven alleen van de reddingsbrigade is, dus er is maximaal één boot en tenslotte omdat de boothelling eindigt in een vissenkomp.

In die vissenkomp klotst het wel, maar stroomt het niet. Dat betekent dat je tot zo’n 10 meter kan duiken zonder in de stroom te komen. En nog dieper als je tussen de stenen blijft.

Jan had een mooi nieuw pak, en ik had dit jaar nauwelijks duiken op de teller. Dus de eerste duik moest boothelling zijn. Nu is er ter plekke een getijdenverschil dat tot 8 meter op kan lopen, en nu was het laag. Jan fotografeerde zich een slag in de rondte: zeehazen, kokerwormen, dolfijnskelet etc.

Volgens afspraak hing ik er wat om heen. Nu was het niet alleen tussen de rotsen mooi, maar ook er op. En dan realiseer je je dat je op 20 meter wel tussen de rotsen kan duiken, maar niet er op!

Niet dat je die stroom erg merkt, want hij komt van opzij. Maar wel hard, heel hard. Dus wat we op 10 meter ook vonden, geen ingang van de haven. Dat is zo’n “*stop, adem, denk, doe*” moment. Tegen de stroom terug zwemmen is absoluut geen optie. En dus wordt het zoeken naar een plek tussen de rotsen waar je van aanneemt dat je er wel overheen kan klimmen. Omdat we hier al een paar jaar komen kan je wel inschatten waar de onvrijwillige workout de minste moeite kost. Dat is dan nog steeds: tegen de rotsen op (een meter of drie, maar goed te doen als je uit de deining bent), over het strand, tegen de

heuvel op en dan een kwartiertje terugwandelen land het kust pad. Want al is het maar een paar honderd meter, echt sprinten doen we niet meer op onze leeftijd en in volle uitrusting.

Meer misère kan ik helaas niet melden. De andere duiken waren prima. Naast alle lipvissen hebben we dodemansduim, gorgonen, slijmvissen, kabeljauw, steenbolk en een sidderrog gezien. En dan beginnen we nog niet over de enorme wierwouden en alle krabben en kreeften.

De stroom bleef onrustig deze week. Zelfs met een zorgvuldige planning hebben we

het nog
stevig voor
onze kiezen
gekregen, al
lukte het
“duik je
plan” na de
eerste duik
wel.

Volgend jaar
willen we
graag weer

meer mensen mee. Eigenlijk iedereen die echt stroomduiken aandurft... en een gezamenlijke BBQ en/of Bretonse pannenkoeken.

DUIKEN IN OMAN (2014).

Het is alweer even geleden dat ik een verhaal voor ons clubblad heb geschreven. En dat is goed, want jullie vullen het blad volledig en op een prima manier.

Voor al voor de beginnende duikers nu toch even een reisverhaal. Voor als je wilt duiken in het buitenland.

Ik heb al een aantal buitenlandse gehad, en er staan nog wat op mijn bucketlist. Oman stond daar niet bij, maar in combi met familiebezoek leek het zomaar de moeite.

Bij Al Sawadi, aan de noordkust van Oman, ligt een aantal eilandjes op 30 tot 45 minuten van de kust. Het is een beschermd gebied. Een van de organisaties die er vergunning heeft om te duiken zijn de Extra Duikers. Dit is een Duitse organisatie. Je kan er alles huren,

maar je kan ook je eigen spullen meenemen. Ik houd van mijn eigen meuk, en kies dus voor het laatste. Verder zal het ze een zorg zijn, zolang je maar een keuringsbewijs en een brevet hebt. Als het eerste ontbreekt, moet je voor van alles en nog wat tekenen. Je stijgt absoluut in hun achting als je braaf met een doktersstempeltje komt.

Een brevet accepteren ze onmiddellijk. Een aantal jaren geleden gold: geeft maximaal een 2* brevet, anders kreeg je puin duikers mee.

Daar ben ik wat overheen. Ik heb gemerkt dat goede duikcentra je meer vrijheid geven als je 4* of instructeur laat zien. Ook hier bij /extra divers bleek dat weer.

Vervolgens moet je keuzes maken. Neem ik begeleide duiken, waarbij je met het groepje mee duikt met de divemaster, of ga je voor alleen een buddy.

In dit geval ook de vraag: wil je nitrox duiken. Steeds meer duikbases maakt het qua prijs niet uit. En terecht, want het verhoogt hun veiligheid. De meerkosten slaan ze dan gewoon over alle duikers om. Hier is het bijbetalen. Maar met 2 duiken per dag, vijf dagen achter elkaar doe ik dat graag.

Extra Duikers hebben een aantal bootjes waar tot 24 duikers op gaan. Daarmee bezoeken ze een groot aantal duikstekken rond de eilandjes. Het aantal duikstekken is een beetje onzin, want als je doorzwemt pak je er zo twee in een duik, maar ik moet ze nageven dat ze zorgen voor een gevarieerd aanbod. Ik heb geen enkele stek twee keer gehad. En ze verspreiden hun bootjes, zodat het aantal duikers op één stek beperkt is.

De stroom is matig, en er wordt goed rekening mee gehouden. De praktijk is dat je overboord gaat en na een uur je boei opblaast (die moet je dus wel hebben & er mee om kunnen gaan), waarna ze je oppikken. Qua temperatuur

heb je het dan ook wel gehad. In de winter (wij zaten er in februari) is het drie millimeter pak echt het minimum.

Het is er niet erg diep, en er is een wettelijk verbod om dieper dan 30 meter te duiken. De meeste duiken gebeuren tussen de 5 en de 20 meter.

Het wordt al snel duidelijk dat we hier niet op het beste moment van het jaar zijn. In de periode augustus-september zitten hier veel

(walvis)haaien en roggen. Bovendien houdt het zicht dan nooit meer op. Nu is het zicht niet verkeerd, maar het kan beter. De duikstek hebben minder uitbundig koraal dan de Rode Zee, maar het is hier nog bijna allemaal gaaf.

En er is heel veel vis. En schildpadden. Alles bij elkaar heb ik uitstekende duiken gemaakt.

De duiktijd van een uur lijkt misschien niet veel, maar er is wel wat te smokkelen. Om te beginnen kan je, als je een goede buddy hebt, als eerste overboord. Verder blijven het Duitsers. De opstijging is geen duiktijd, evenals de veiligheidsstop. En zo kom je toch al gauw aan de 70 minuten.

Het overboord gaan is standaard de rol achterover. Daarbij was het in ieder geval één keer leuk om een Instructeur te plagen. Duitsers zijn nu eenmaal gemiddeld procedure typen. Dus op het moment dat wordt gezegd dat we met de rol achterover

moeten, en de instructeur vast stelt dat iedereen al eerder daar heeft gedoken, is het wat overbodig om te zeggen *“kent iedereen de rol achterover?”*. Maar hij deed het toch. Wat is er dan leuker dan te zeggen *“ik heb wel een beeld, maar kan je het nog een keer uitleggen”*.

Hij tuinde er vol is: tekst, gebaren, ok signalen, alles.

Uiteindelijk heb ik er zelfs nog een nachtduik weten te maken. Deze was op vijf minuten varen uit de kant, en was een prima ervaring. Op zo’n moment blijkt onze ervaring goud waard. Kompas instellen, duikplan maken en dan alleen

nog maar genieten van de zeelelies, krabben, kreeften en schorpioenvissen die nu massaal rondzwemmen. Omdat Dubai en Oman ook boeiende landen zijn om te bezoeken, is het een aanrader eens die kant uit te gaan. Mogelijk in september, maar dan is het er echt warm.

NAAR DE HAAIEN (ZUID- AFRIKA)

Normaal doet mijn werkgever er alles aan om me in het weekend te laten reizen, zodat ik een volledige werkweek kan maken. Vrije dagen buiten het land zitten er eigenlijk niet in.

De laatste trip naar Zuid Afrika had ik echter een weekend tussen het werk, en dus werd het tijd om op zoek te gaan naar de beroemde haaien rond Kaapstad.

Via Boot in Düsseldorf kreeg ik contact met Shark Explorers. Deze gasten kijken nergens naar, ze gaan er van uit dat je kan duiken. Daar staat tegenover dat ze hun omgeving goed kennen.

De eerste poging was een “blue box dive”. Dit werkt als volgt: op Kaap de Goede Hoop komen een warme en koude zeestroom af. In het warme stuk vind je de meeste vis. De truc is deze stroom zo’n 30 km buiten de kust te vinden en dan op zoek te

gaan naar de Mako en de Blauwe haai. Tegen de tijd dat we de juiste plek

vonden was de wind aangewakkerd, en, wat vervelender was, de golven kwamen boven de boot uit. Dat het de juiste plek was, was wel duidelijk. Er waren Jan van Genten, Albatrossen en meeuwensoorten die me volstrekt onbekend

waren. Ook was er de “Jezus-bird”, die met de pootjes over het water liep.

Noem me een lafaard, maar voor de 2e keer in mijn duikcarrière besloot ik niet over boord te gaan. Het leek me vrijwel onmogelijk aan boord te klimmen zonder een paar opdonders van de boot te krijgen. Voor ik kon aangeven dat ik niet van de partij was gebeurde hetzelfde als de vorige keer. De kaptein brak de tocht als onverantwoord af.

Terug in de omgeving van Simon's Town hebben we alsnog twee duiken gemaakt. Daar kan ik kort over zijn: wereldduiken tussen het Kelp, met haaien.

Veel haaien. En ook meerdere soorten. Ik heb er zes in één duik geteld de meeste zijn nauwelijks groter dan de hondshaai, maar de sevengil en de cowshark en de razzies zijn enorme dieren van > 2 meter. De ondiepste van de twee duiken, zo'n meter of 5 is te ondiep voor de grotere haaien. Roggen vinden het er prachtig, en een groep enorme roggen is minstens zo indrukwekkend als een haai. Bovendien was er nog een zeehond die rondjes rond ons zwom, dus prachtig en foto van de zeehond in de pocket.

Wie meer op macro is kan hier ook terecht. Mooie slakken, al dan niet naakt, zeeëgels in alle kleuren, zeesterren, krabben, zeelelies, het kan er niet op.

De tweede dag hebben we een kooiduik gemaakt. Frans noemt dat altijd "niet duiken" en daar heeft hij

gelijk in, maar met het biologie team zijn we er over aan het schrijven en dan wil je het toch gezien hebben.

Allereerst moet ik Frans gelijk geven, maar tegelijk: één keer op zoek naar the Great White is de moeite. Het concept is simpel: je gaat met een boot naar een eiland met robben in de Valsche baai. Van dat eiland komt alles af wat smerig is, van robbenstront tot zieke,

jonge en dode zeehonden. Daar komt weer vis op af, waaronder de witte haai.

Het aantal schepen dat op Witte Haaien mag varen is beperkt. Ze nemen een bak (inkt)vissen resten mee, en wat koppen en staarten die bij de normale visvangst als afval zijn verwijderd.

Het schip gaat bij het eiland voor anker, en hangt een kooi buitenboord. Vervolgens wordt er een emmer zeewater in de visrestenbak gegoten. Daar stampen een van de

bemanningsleden een tijdje met rubber laarzen in, waarna het vocht wordt

terug gegoten in de zee. Ondertussen gaan de duikers met zes tegelijk in pak en met bril in de kooi.

Als de haai dicht bij komt krijg je het commando “down” en kan je onder water kijken naar de langskomende haai. Het is even wachten, maar dan krijg je deze enorme beesten, met een lengte van 2,5 tot 4,5 meter goed in beeld.

Na een tijdje wordt er gewisseld. Alles bij elkaar heb ik twee keer drie kwartier in de kooi gezeten en veel haai en andere vis gezien.

De vraag is wat er gebeurt als de haai toeslaat als er van ploeg wordt gewisseld. Een haai was zo vriendelijk dit te demonstreren. Hij sloeg toe toen een groep net instapte. De luiken om er in en uit te klimmen zitten aan de bovenkant en klappen naar het schip toe dicht. Het enige wat er dus kan gebeuren is dat je wat versneld in je hok wordt gefrommeld.

De geur van de zeehonden en de vismoes wordt niet door iedere opvarende gewaardeerd. Sterker nog, een persoon was permanent vissen aan het voeren.

Daar hij als volstrekt getatoeëerde “tough guy”-met-attitude aan boord kwam hebben we er voornamelijk om gelachen.

Na de tocht heb ik de duiken van de eerste dag over gedaan om nog een keer echt te duiken en echt tussen de haaien te

zwemmen. Lang verhaal kort: ik raakte verzeilt tussen een groep Amerikaanse studenten waar de helft een beetje van kon duiken. Na de beroeps een handje geholpen te hebben met het veilig beneden krijgen van de groep kreeg ik zoveel vrijheid en aanwijzingen van de professionals. Daarbij heb ik weer waanzinnig veel gezien. Ik wil nog wel een keertje terug, al zal ik me houden aan de kreet “een keer in de kooi moet je doen, maar dan is het ook genoeg”.

DUIKEN IN CANADA (2017).

Koudwater is mijn ding. Bretagne, Brexitland, ik vind het prachtig. Ook in de VS heb ik al een aantal keren aan de koude westkant gedoken. Voor details: zie de specialisatie *Wereldwijde Onderwater Biologie*. Dit jaar zijn we weer die kant uit geweest, ditmaal naar Canada.

Daarbij hebben we direct een duiktrip ingeboekt bij Vancouver Island. Na wat heen en weer mailen konden we terecht bij Rendezvous Diving. Het eerste probleem daarbij is dat het huis weliswaar op het eiland staat, maar niet aan een weg. Dus je kan een watervlieggruig nemen, of Peter Mieris moet je komen halen met de boot, wat hij alleen doet als hij een groep heeft. Vier bleek een groep, en dus begint de trip met 2:45 uur varen van de haven van Port Alberni naar de steiger van Rendezvous. De kwaliteit van het onderkomen is die van een matige jeugdherberg, met Kathy als voortreffelijke kok en een prima gezamenlijke woonkamer.

Maar uiteindelijk zijn er één douche en twee toiletten in het gebouw, dus dat houdt niet over.

Alles richt zich op duiken, dus er is wel een echte hond- en katvrije, zeer ruime kamer voor foto- en filmmapparatuur.

Alle georganiseerde duiken zijn bootduiken in de Barkley Sound, een inham van de Pacific Ocean. Dit is een fantastische omgeving, met eilandjes en bergen. De bald eagles vliegen rond en we zien zeehonden, zeeleeuwen en een bultrug

tijdens de boottochten. En een zonsverduistering, maar dat was ook voor hen nieuw.

Uiteindelijk maken we acht duiken in het water van 10-12 graden. Ik ga als enige nat, en begrijp nog steeds niet waar men zich druk over maakt. Na twee duiken ben je wat frisjes, maar de hot tub staat klaar op de duikbasis, dus wat valt er te zeuren.

Haaïen en roggen hebben we niet gezien, maar wel de spotted ratfish (*Hydrolagus colliei*), een tussenvorm tussen beiden, zonder de scherpe

tanden, maar met de giftige stekel die ook bij roggen voorkomt.

Wat wel: De zeeanjelieren zijn prachtig, enorm (3-4 x Oosterschelde) en veelvuldig, van de anemonen is de aardbei anemoon het meest

opvallend.

Veel naaktslakken, de decorator crab (een “spincrab on speed”) en verschillende keverslakken. Ook de zeeveer is groter dan op andere plaatsen waar ik heb gedoken.

Het meest opmerkelijke verschil zijn de vissen. Er komen weinig Atlantische soorten voor in het gebied, dus je kijkt je ogen uit: de verschillende soorten rockfishes, ling cod en cabazone zijn het meest voorkomend.

De zeewolf komt wel in Noorwegen voor, maar ik had hem alleen in Californië gezien. Nu kan ik zeggen dat ik een van de lelijkste vissen ooit goed heb bekeken. Denk aan een botervisje met het formaat van een conger en de kop van de bijgaande figuur.

De duikdiepte is met 15-30 meter stevig, en de duiken zijn dan ook na een minuut of 50 wel voorbij.

Naast de genoemde duiken heb ik met een van de ervaren duikers nog een

nachtduik vanaf de kant gemaakt. Ook prachtig, met veel meer krabben dan tijdens de gewone duiken.

Wie iets totaal anders wil kan ik Vancouver Island aanraden, er zijn behoorlijk wat duiklocaties op het eiland. Als je op de stad

Vancouver vliegt kan je ter voorbereiding langs het aquarium van de stad, met veel aandacht voor wat er in de omgeving rondzwemt en kruipt.

KENIA

DEEL I: OVER KENIA

Van alles wat ik voor mogelijk had gehouden, was lesgeven in Kenia er zeker niet een.

Maar goed, NOB en Eigenwijze Duikreizen vroegen of ik de specialisatie Wereldwijde Onderwaterbiologie wilde geven bij het resort Pilli Pipa in dat land, en dan zeg je al snel ja.

Even de voors en tegens.

Kenia is prachtig tropisch duiken. Doordat er weinig wordt gedoken is alles nog behoorlijk gaaf.

Het rif lijdt wel onder global warming met veel coral bleaching en wieren die het koraal overgroeien.

Wie "het grote spul" wil zien kan beter iets verder reizen en naar zuid Afrika gaan.

Maar wie genoeg neemt met macro kan zich uitleven. Naast koraal zijn de zeegrasbodem en de zandbodem boeiend.

Er is zelfs wat mangrove, maar daar krijg je het duikcentrum niet heen. Nachtduiken doen ze wel en dat is een absolute aanrader.

Er zijn twee zee reservaten, Kisite Marine Park, en een strook langs Wassini Island. In Kisite vind je het mooiste koraal, dat zeker niet onderdoet voor de Rode Zee. De strook langs Wassini Island heeft minder

mooi koraal, maar er zwemt zo ontzettend veel vis, dat je niet uitgekeken raakt. Omdat het ook vrij ondiep is, maakt je er zo duiken van anderhalf uur.

Tot slot, bij firefly kan je 's avonds zo van de kant het water in om schitterende nachtduiken te maken.

Verder kan je kennis nemen van het Reefolution project, een initiatief van de universiteit van Wageningen. Men werkt er aan het herstel van het koraal. Mocht de kreet je bekend voorkomen: ze staan jaarlijks op Duikvaker.

Het duiken in Shimoni, vlak bij de grens met Tanzania, geeft de kans de reis te combineren met een (mini) safari.

We hebben tijdens de cursus gewerkt aan onze eigen gidskaart van duiken in Kenia, zie hierna. Daar

heb ik de highlights van de safari aan toegevoegd aan de reispagina Kenia. Een plaatje zegt tenslotte meer dan woorden.

DEEL II MIS

Met groot gemak kan ik vertellen dat ik al lang duik, dat ik heel veel heb gedoken, en dat ik in vele landen ben geweest.

Minder comfortabel wordt het als je moet toegeven dat het gewoon een keer mis gaat. Al heel lang hanteer ik het principe dat je ook je fouten moet benoemen. Recent heb ik een aantal dagen achter elkaar gedoken, met op de 3e dag vier duiken. Op de vierde dag ging het mis. Al jaren duik ik met gas geïntegreerde computers. Een blik en ik weet mijn luchtvoorraad, no deco time en duiktijd met resterende lucht.

Helaas ligt de computer al negen weken bij de reparateur. Nu doe ik lucht met analoge meting en heb ik een computer die ik minder goed ken. De divemaster stelt een duik voor naar 35 tot 40 meter, voor prachtige gorgonen wanden. We leggen uit dat we uitgaan van 25 m max. Aldus wordt besloten. Ik duik alleen binnen een groep van 13 duikers.

En jawel, op 24,5 ligt een gitaarrog.

Mooie duik, 50 minuten en na een safety stop van 3 minuten stappen we weer in de boot. Uurtje wachten, stukje varen en we krijgen het signaal dat we weer kunnen. En daar maak ik fout een. Ik ga er van uit dat de andere instructeurs en de divemaster een duikplanning hebben gemaakt. Heel snel daal ik naar 23,5 meter waar wat grotjes zitten met wat ongewervelden die ik zoek. De naaktslak, de mosdiertjes en zakpijpen gaan op de foto en binnen een paar minuten stijg ik op naar 14 meter tot net boven de groep. Die breekt in tweeën. Ik besluit in de buurt van de divemaster te blijven.

Dan maak ik fout twee. Ik controleer regelmatig mijn lucht, maar niet de rest. Daardoor heb ik niet op tijd door dat het rif af loopt en ik op 17 meter kom. Na 50 minuten sein ik de divemaster in dat ik de duik beëindig. Ook hij vindt het mooi en blaast zijn ballon op. Op 6 meter kijk ik of de safety minuten al lopen. Tot mijn verbijstering zie ik 12 minuten deco staan. En dat brengt me op fout drie: er is geen afspraak wat te doen met een duiker die alleen achter moet blijven. Voor mij is het overzichtelijk, boei oplaten en hangen. Ik gebruik een belangrijk deel van mijn reserve, maar kan direct uitrekenen dat het wel past.

De laatste 9 minuten ben ik alleen. Als ik boven kom klinkt er applaus.

Maar ik kan er niet trots op zijn. Twee andere buddyparen, die de groep kwijt waren geraakt, blijken ook na een decostop boven te zijn gekomen.

Conclusie:

- deze duik was geen gevaarlijke situatie, maar die had zomaar kunnen ontstaan. Door een strakker plan je duik was het veel veiliger geweest

- training helpt echt in deze situaties, volg de decospecialisatie (misschien voorkom je dit).
- IK WIL MIJN LUCHT GEÏNTEGREERDE COMPUTER TERUG

PS: Duik 3 heb ik die dag overgeslagen.

KELPDUIKEN.

Om te voldoen aan de module stroomduiken moeten er duiken worden gemaakt in het Noordwest Europees getijdenwater. Enerzijds heb ik daar begrip voor. Het gaat er om vaardigheden te leren in min of meer gedefinieerde omstandigheden. Die zijn: koud, matig zicht, zout, getijden en stroom.

Aan de andere kant is het onzin. Ik heb me in de Middellandse Zee het lazerus gezwommen omdat de stroom onverwacht heel sterk was. Daarnaast zijn er in de Oosterschelde een paar stekken waar je, als je zes uur blijft liggen, een meter omhoog gaat (of naar beneden). Met vol vest en windkracht 5 kan je in dezelfde tijd ook nog 100 meter wegdrijven. Tijdens een reguliere duik zal je echter alles zelf moeten doen, want het water verplaatst je geen centimeter. Ook deze stekken vallen formeel onder de stroomduiken.

In deze tijd van specialties en het benoemen van speciale duiken wil ik in dit verhaal komen met een bijzondere soort van stroomduiken, het kelp duiken.

De kreet is afkomstig uit het Engels, kelp is wier. Je zou je misschien af kunnen vragen waarom ik het geen wierduiken noem. Het antwoord is overzichtelijk. Het is als in: *“Iedere koe is een dier, maar ieder dier is nog geen koe”*. Er zijn honderden wier- of algensoorten. Sommige zijn eencellig, en kunnen in de zomer onze zoetwaterplassen door hun snelle vermeerdering ondoorzichtig maken. Ander zijn wat groter en bedekken de stenen van de dijk aanzet, waar ze samen met korstmossen zorgen voor een spekglad oppervlak. Weer andere zoutwaterwieren, met name de bruinwieren, kunnen tientallen meters groot worden. Deze grote wieren worden door Engelsen aangeduid met Kelp. Ieder kelp is wier, maar niet ieder wier is kelp.

Als wier zich in stilstaand water zoutwater kan ontwikkelen is het een naar zootje, waar je je als duiker doorheen moet vechten. Door de stof die daarbij ontstaat is er ook weinig te zien. In een stroom- en getijdengebied wordt het verhaal snel anders. Hier ontstaan onderwaterbossen die een schuilplaats bieden aan allerlei diersoorten. Daarmee is kelpduiken waarschijnlijk de meest gevarieerde duiksoort die er bestaat.

Voor de geïnteresseerden hier het “wie, wat, waar en wanneer”.

Het leuke van kelpduiken is dat het hoge eisen aan je duikvaardigheid stelt. Als je eenmaal tussen de wieren zit ben je onmiddellijk ieder richting gevoel kwijt. Het goed hanteren van een kompas is dus een absolute eis.

Grote wieren ontwikkeling zich in koudwatergebieden. Zelf heb ik me op verschillende plaatsen in Bretagne, Engeland en Californië op kelpduiken gestort. Van Ierland, Schotland en delen van Noorwegen weet ik dat het er ook heel mooi is, en er is vast meer. Al deze stekken eisen kennis en ervaring in het duiken met stroming en getijden. Vooral ervaring is van belang. De “surf”, de langzame maar gestage golfbeweging van de Atlantische, en vooral de Stille Oceaan kunnen een gevaar vormen voor het te water gaan en, vooral het er weer uitkomen.

Tot slot kan het kelp, als het zich goed ontwikkeld, leiden tot dichte massa's waar slecht door te zwemmen is. De duikplanning leidt in zo'n geval niet alleen tot een tijd en diepte planning, maar ook tot een routeplan, om letterlijk vastlopers te voorkomen.

Amerikanen gaan soms zelfs zo ver dat ze met een kajak naar de duikstek roeien, om het kelp heen, om dan daar overboord te duiken, waarbij de kajak met een lijntje vast blijft aan de duiker of wordt verankert bij het wierbos.

De nadelen van kelpduiken zijn nu dus duidelijk: koud, moeilijker/gevaarlijker en met minder zicht dan tropische duiken. Ook de kleurenrijkdom is minder dan in tropische gebieden. Toch zijn er absolute voordelen ten opzichte van de meeste andere duiken. De omstandigheden zijn een nekslag voor de overgrote meerderheid van de duikers. In alle gebieden die ik heb genoemd wordt veel gedoken. Echter veel minder intensief dan in de tropische gebieden. Zeker als er nog wat rotsen moeten worden genomen voordat het water is bereikt, of wanneer men een paar honderd meter moet zwemmen, haakt de recreant af, en houden we alleen de sportduiker over. Die wordt dan ook beloond. Het kelpbos krioelt van het leven. In Bretagne zie je standaard lipvissen en pollakken tussen en boven het wier. Ook inktvissen, met name de Sepia kom je bijna iedere duik wel tegen. De lagere diersoorten vindt je tussen en op de wieren en op de stenen. Voorbeelden zijn de grote spinkrabben in Frankrijk en Engeland en de prachtige zeesterren, die met name in Californië veelvuldig voorkomen. Voor naaktslakken moet je vaak twee keer kijken, hoewel de zeehaas zo groot kan worden dat ze moeilijk te missen zijn. Gorgonen, dodemansduim en sponzen zijn vastzittende dieren. De laatste moet je even leren kennen, maar ze zijn prachtig en in allerlei soorten aanwezig. Zee-egels en zeekomkommers zijn zeldzamer, maar vooral in Zuid-Bretagne zie je ze regelmatig. De kokerwormen tot slot zijn helemaal fantastisch. Door de

constante beweging van de stroom blijven ze ook langer “open” dan de soortgenoten in de middellandse zee en de tropische wateren. Als je dan op gelukkige dagen ook nog een rog of een haaitje tegen komt kan de duik helemaal niet meer stuk. Kortom: Klepduiken levert geen brevet flippo, maar wel heel veel fun. Ik kan het iedere 2-4* van harte aanbevelen!

VERSLAG VAN EEN VERKENNING IN REUTTE, OOSTENRIJK

IJSDUIKEN?

Het heeft iets. Vraag me niet wat, maar ik kan er nog steeds voor warm lopen. Het ijsduiken. Het grote probleem is dat het ijs zelden dik genoeg is, en dat er dus jaren voorbijgaan zonder ijsduikmogelijkheden. We geven de theorie en

oefenen in het zwembad, maar de praktijk valt meestal in het water.

Tien jaar geleden besloot onze club, met cursisten van de 2I opleiding, om dan maar uit te wijken naar Oostenrijk om daar de “echte” ijsduiken te maken. Op mijn site staat nog een “waarheidsgetrouw” [verslag](#). Daarna is Gagnan er nog twee keer geweest. De laatste keer schijnt minder succesvol geweest te zijn, die heb ik helaas gemist door het overlijden van mijn schoonmoeder.

Als je er praat met mensen die ooit in Reutte zijn geweest dan jeukt het nog steeds, men wil gewoon nog een keer.

Nu is dat een probleem. Het oude hotel is “van bestemming veranderd”, het duikcentrum is dicht, en de huidige bordeelhouder zit niet te wachten op een stel duikers die een wak beginnen te hakken voor de deur.

Dit voorjaar heb ik wat alternatieve opties op een rijtje gezet, en daar kwam Plansee bovendrijven.

Als allerlaatste actie voor mijn baas moest ik naar Oostenrijk, dus waarom dan niet direct een even omrijden om er een kijkje te nemen?

Het email contact liep prima, en we waren van harte welkom. De Plansee ligt op (een stevige) steenworp van de Urisee, dus is goed aan te rijden vanuit Nederland¹.

Planseecamp is al meer dan 40 jaar bezig met duiken in het meer.

Het bedrijf is overgegaan van vader op dochter. Alle details kan je vinden op hun [website](#), maar hier even mijn impressie. Het kamp is erg basic. Houten hutjes, met zelf getimmerde bedden. Er is ook een ruimte voor instructie. Het

toiletgebouw is hypermodern, maar wel op de camping bij de burens. Ze doen aan ijsduiken van januari tot half maart. Op hun site staan de [eisen](#) die zij stellen om mee te kunnen doen en die zijn vrijwel gelijk aan die van ons, dus dat ziet er goed uit (kijk onder Eistauchen). Er is

een droogruimte voor de uitrusting, die in de winter wordt verwarmd en goede compressoren, waarmee ook nitrox wordt gevuld. Als wij er heen gaan kunnen we zelf de ijsduiken organiseren, want we zijn bevoegd. Zij kunnen wel pikhouweel en zaag leveren (ivm olie is een motorzaag verboden).

Als ik binnenkom in het kamp biedt Pepe, de beheerder, excuses aan voor het slechte zicht. Het is het maar 10 meter, maar, zo zei een trimixer me, na 20 meter wordt het veel beter.

Het meer schijnt 72 meter diep te zijn. Nu heb je maximaal 50 meter lijn, dus dit is een zinloos weetje. Wel loopt de bodem

¹ Hoewel, er kan iets zijn met sneeuw...

vrij stijl af, zodat je vanaf de kant kan ijsduiken. De Plansee is naar groot, dus als er te veel stof omhoog komt zaag je een paar meter verderop een nieuw gat.

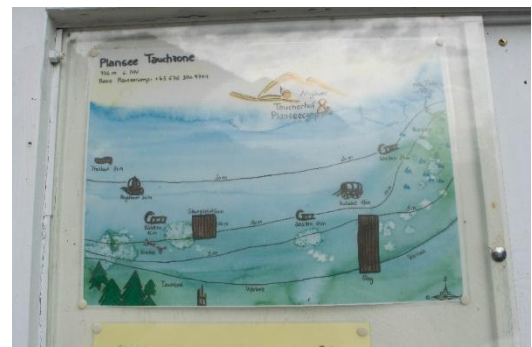

Het leven onderwater is niet heel bijzonder, ik heb baars, forel, wat planten en een bruine kikker gezien. Langs het meer is veel aan bosbouw gedaan, en dat gaat wel eens mis, dus onderwater liggen veel boomstammen en een aantal sleetjes. Kortom, ook al kom je voor het ijs, er is wel wat

te zien.

Mocht je meer luxe willen, aan het meer ligt ook hotel Forelle, dus alles kan. Wel moet een vereniging er natuurlijk voor zorgen dat het interessant is voor het centrum om open te zijn. Andersom: als ze volgeboekt zijn kan er altijd worden gepraat over de optie om gebruik te maken van hun faciliteiten. Alleen lijnen hebben ze beperkt maar dat kunnen we zelf regelen.

Ik heb er drie duiken gemaakt. Hun eerste plan was om me een begeleider mee te geven, maar toen ik mijn papieren liet zien kreeg ik een uitstekend "check de stek" verhaal met de afsluitende mededeling dat ik me bij hen kon omkleden, maar dat ze me verder veel plezier wenste.

Kortom: realisten, maar met veel kennis en kunde.

Wie er in de zomer wil duiken kan even doorrijden, de auto parkeren en gewoon het water in. Zorg er wel even voor dat je je computer op hoogte instelt.

Let wel even op: je moet een vergunning kopen (bij hotel Forelle) en een parkeer ticket. Met de waarschuwing dat ze iedere dag controleren en direct schrijven.

Nelleke en ik hebben niet gelogeed bij de Plansee of hotel Forelle, maar 25 minuten verderop gezeten bij [Klaus](#). Daar is een hangbrug van 402 meter lengte, op een hoogte van 179 meter. Dit ding

heeft zelfs het Guinness Book of Records gehaald. Prima verblijf met een goede keuken, maar misschien niet praktisch als je ook wilt ijsduiken. Wie een extra uitdaging wil, het is er onder handbereik.

Mocht iemand het willen organiseren, je kan alle verdere info van me krijgen en, als het niet in maart is, ga ik graag mee.

Tot slot een waarschuwing. Mijn verhaal uit 2009 was vooral “ter vermaak”, maar je kan er ook in lezen dat je ijsduiken niet moet onderschatten, hoe leuk het ook is. Mensen als Frans, Jan en Maurice kunnen je vertellen of dit deel van het verhaal reëel is.

DE ANDERE KANT VAN DUIKEN.

Hoewel de Plansee heel groot is, mag je maar op één plek duiken. Maar ook dat deel is heel fors. Eind mei is de conclusie dat iedereen droog duikt. Met acht graden is dat ook begrijpelijk. Duiken op hoogte verhoogt het risico op deco. Daar kan je wat aan doen.

De eenvoudigste oplossingen zijn minder diep duiken en nitrox maar het kan ook anders en dat is op een gewone zondag goed te zien. De techduikers rukken massaal uit met trimix apparatuur, sidemounts en onderwaterscooters, zodat ze als een soort mini-alpjes te water gaan .

Ik werd zelfs nog uitgenodigd om met ze mee te doen, want de dag er voor waren ze wat apparatuur kwijt geraakt, dus men wil een zoeken en bergen actie uitzetten. Gewoon naar 65 meter, dan op en neer over de bodem en vervolgens de plas oversteken om op 5 meter langs de kant terug te keren (zo'n twee kilometer, zie ook [kaart](#), tussen boot en steiger is instappunt). Met scooters die 30 km/h kunnen is dat goed te overbruggen, en de tocht op 5 meter is leuk voor de decompressiestop.

Hoewel ik hou van een uitdaging heb ik in dit geval voor de eer bedankt 😊

Duiken Down-Under

DEEL I: ADELAIDE

Kijk, ik ben best al op een aantal plaatsen geweest, maar Australië is nieuw voor me. Nu zijn er clubgenoten (Frans, Saskia) die er veel meer over kunnen vertellen, maar onder het motto “Geef Marnix tekst” hier mijn ervaring in deel één van twee delen.

We zijn naar Australië gegaan om een klein stukje van het continent te zien. De verhalen over het Great Barrier reef zijn heel negatief, en we zijn niet op een echte duikvakantie. Maar met wat speuren op het net kwam ik er achter dat je prima in Adelaide kan duiken. De meeste gaan hier heen om seadragons te fotograferen, maar die duiken kosten een godsvermogen en zo geïnteresseerd ben ik nu ook weer niet.

Dus duik ik met “Dive Shack”. Het is, als zo vaak een PADI school. Deze is ronduit uitstekend, als voel ik me wel weer ambtenaar als ik door als die verklaringen heen moet.

We varen met een forse rubberboot vanuit O’Sullivans Beach naar een tweetal wrakken. Die zijn vlak afgezonken op 20 meter voor vissers en duikers.

Het eerste wat me opvalt is dat iedereen ferm zijn/haar snorkel onder de bril steekt (er is ook een groep leerlingen mee). Bij navraag wordt me aangeboden er

een te lenen. Hier in South Australia is het sterk aanbevolen, in Queensland is

het bij wet verplicht en kan je een stevige boete krijgen als je zonder blaasrubber het water in gaat.

Iedereen aan boord loopt te klagen. Het waait te hard, het is koud en er is geen zicht. De bedoeling is om op twee plaatsen te duiken, maar de duikleider besluit al snel dat de zee te ruig is om “de tweede stek” te bezoeken. Dus na een minuut of tien boot schudden liggen we boven het wrak. We hebben in Rian een voortreffelijke schipper, die met behulp van GPS ons direct strak op het wrak legt.

Paul, de instructeur van dienst, realiseert zich het risico van een Nederlandse Duiker en stuurt, naast een divemaster ook nog een divemaster in opleiding met me mee. De laatste stoft wat rond, maar de eerste is een topper met veel ervaring. Het blijkt dat het wrak “[The Seawolf](#)” heet. Het is afgezonken door een lokale duikvereniging en is een kotter van 22 en op 22 meter, waar je op verschillende plaatsen in kan zwemmen. De ruimen zitten barstensvol met vis. Er zitten er tussen waarvan ik de groep ken, maar alle soorten zijn nieuw voor me. Op dit punt moet het me even van het hart dat deze Aussies een stel mauwers zijn. Goed, het zicht is geen 30 meter, maar een meter of 10 en de temperatuur is 16 °C, wat in Indonesië onaanvaardbaar zou zijn. Paul had ook

een heel verhaal over stroming en swell, maar beiden blijken heel erg hanteerbaar. Opmerkelijk is ook een stuk “schrikdraad” dat overboord gaat. De haaien hier zijn van de happende soort en dit schijnt ze weg te houden.

De instructeur gaat met een privé draad overboord, zodat ook zijn klasje veilig is.

De wrakken zijn prachtig begroeid met zacht koraal en heel veel spons soorten. Ook zitten er zakpijpen die ik totaal niet ken. We zien verder een groepje naaktslakken.

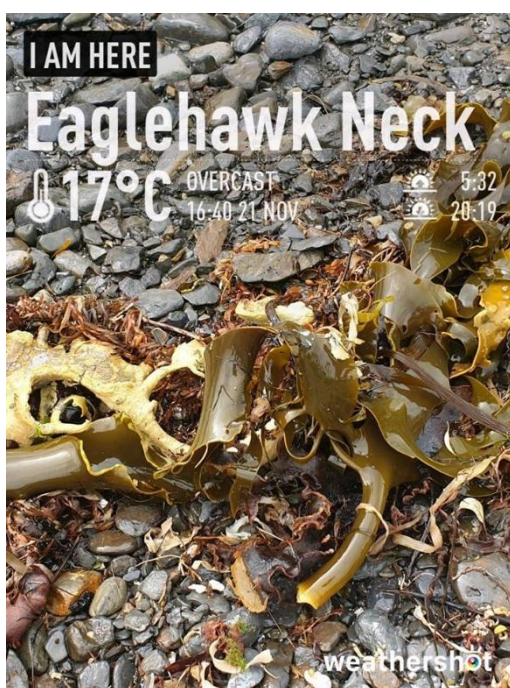
Bijgaande collage geeft een beetje een beeld van wat ik zoal ben tegen gekomen. Naast het wrak ligt nog een dooie boot. Met paaltjes in de grond is een route tussen de twee aangegeven, en er zijn wat stapels autobanden tussen de wrakken gelegd.

Met een beetje ervaring, of, als in mijn geval een goede divemaster, is het uitstekend te doen om in 50 minuten een 8 om de twee wrakken te zwemmen en dan ook nog op je gemak te kijken en fotograferen. Eenmaal boven haken we onze uitrusting aan een lijn, geven het lood aan en klimmen aan boord. Ryan trek alles aan boord, maar bij mijn octopus gaat dat fout, de helft kiepert in zee.

Gelukkig wordt er wel direct een nieuwe uitrusting voor me geregeld, zodat ook de 2^e duik gewoon gemaakt kan worden. Aan het eind van de dag wordt besloten dat het morgen nog onveiliger wordt, dus verdere duiken worden afgelast. Had ik al gezegd dat het een stelletje mauwers is? Maar wel hele behulpzame. Ik heb in ieder geval mijn eerste Australische ervaring binnen.

DUIKEN OP TASMANIË (DUIKEN DOWN-UNDER DEEL 2)

Ik heb best al veel meegemaakt, maar dat er een wallaby voor me uit springt als ik het terrein van het duikcentrum op rij is nieuw voor me. En dat is dan het begin van duiken op het Australische eiland & staat Tasmanië. We zijn hier omdat we de natuur en een dun bevolkt deel van Australië willen zien, en als we er dan toch zijn is een duik nooit weg.

Dat was bijna niet doorgestaan trouwens. Het duikcentrum in Launceston antwoordt niet op mail en dat in Bicheno is er mee opgehouden. Hoelang je hier, in Eaglehawk Neck,

nog kan duiken is ook de vraag, want Mick, de chef ter plekke, is in het zelfde jaar begonnen als ik. En geloof me, dan heb je hier en daar een roestvlekje.

Maar goed, nu is-ie nog in vol bedrijf. Als goede PADI instelling mag ik beginnen met het schrijven van strafregels. Ik toon mijn PADI kaart en krijg de vraag of ik die van mijn jongere broer heb geleend 😊. Tegelijk besluit hij dat het onwaarschijnlijk is dat ik een proefles in het zwembad nodig heb, dus na de formaliteiten, koffie en cake worden we met drie personen naar de jetty gereden. Mick komt er met zijn boot achteraan.

Met grote trefzekerheid wordt het ding het water in gemanoeuvreerd, en met dezelfde zekerheid vaart hij ons naar de duikstek, aan de voet van een klif.

Tasmanië is koud water duiken. Nu

12°C, in februari schijnt het tot 18 graden op te lopen. Mick legt uit dat het mooiste deel zich hier na 40 meter bevindt. Ik stel dat dit ongetwijfeld zo is,

maar dat ik op 30 m in de ankers ga. Het is opvallend dat, zodra iemand zoiets zegt, er ineens meer zijn die niet diep hoeven. En dus maken we een prachtige duik tot 27 meter.

Koud water betekent ook meestal wier. Zo ook hier, al heeft het wier volgens Mick erg geleden onder overbevissing, waardoor de natuurlijke vijanden van de zeeëgels zijn verdwenen. Dat zal zeker zo zijn, maar het is minstens zo mooi, en gevarieerder dan in Bretagne.

Wat verder opvalt zijn de prachtige sponsformaties en de grote hoeveelheid soorten vis. Tijdens de tweede duik zien we al snel een zwelhaai en een zeespin,

waar ik al jaren naar uitkeek. En dan als klap op de vuurpijl een stuk of zes seadragons. Ik ben geen zeepaardjesfreak, maar moet toegeven dat de grote neef van de zeenaalden &

-paardjes van een bijzondere schoonheid is.

De tweede dag loopt Mick bedenkelijk kijkend rond. Ik ben de enige duiker, als we de instructeur en de leerling met diepduikspecialisatie even buiten beschouwing laten.

De eerste poging is of ik het leuk vind om met ze mee te duiken. Daar ben ik vrij kort in: nee, interesseert me niets. De volgende vraag is of ik dan een stukje met ze mee wil duiken, en een oogje in het zeil wil houden. Ook hiervoor bedank ik vriendelijk, onder het motto dat ik ga fotograferen, en ze dan toch uit het oog verlies.

Vervolgens besluit Mick dat ik het helemaal niet erg vind om alleen te duiken en dat ik de vaardigheid heb om alleen te duiken. Deze keer worden we het eens. En dus wordt ik twee keer

over boord gezet bij schitterende onderwaterlandschappen die barsten van het leven. Met allerlei grotjes waar je in kan en die vol zitten met vis, krabben en kreeften. En toegegeven, voor de eerste moest ik even over de dertig meter, maar met de uitstekende routebeschrijving die ik tijdens de briefing kreeg waren het ontspannen, probleemloze duiken.

Tasmanië is veel te ver weg voor een duikvakantie, en de wind maakt dat er ook nog wel eens wat uitvalt. Maar mocht je er ooit verzeild raken, weet dan dat die een van de mooiste koudwatergebieden is die je kan bezoeken.

Nelleke kwam met het idee een land te bezoeken dat we nog niet kende, en kwam met Sri Lanka. Als je dat dan doet kijk je natuurlijk direct even of er iets te duiken valt. Ons reisbureau vond van wel, en ook op internet wordt je doodgegooid met websites die je de meest fantastische duikervaringen bieden.

A close-up photograph of a crocodile swimming in a pond. The crocodile's head is above water, showing its eyes and nostrils. The water is murky and reflects the surrounding green reeds and grass.

A woman with short, curly grey hair and glasses is standing outdoors. She is wearing a bright blue jacket over a patterned top, dark pants, and black sandals. She has a black bag slung across her body. In the background, there is a dark-colored car and a gazebo with a green roof. The ground is paved with bricks and has some fallen leaves.

Nu krijg je in de loop der jaren een zesde zintuig voor het vinden van duikscholen. Bij het binnenrijden van de plaats zag ik direct Paradise Diving, die ik al kende van het gebrek aan communicatie. Maar je kan altijd binnenstappen natuurlijk.

De ontvangst was uiterst

[illegible]

Maar ik had geluk, 20 – 30 km verderop is een duikbasis die beschut ligt, daar kan ik terecht. Onze chauffeur springt direct in de auto, met adres en telefoon nummer. Zeventig kilometer verderop zijn bij het adres. Er is geen duikschool. Maar we hebben een telefoonnummer. Dat doet het niet. De chauffeur, die eigenlijk niet van zijn stuk te brengen is kijkt tamelijk wanhopig.

Ik zet het zesde zintuig op scherp en wijs vrijwel onmiddellijk op "Poseidon Padi Dive resort" in de plaats Hikkadue. Vriendelijk ontvangst, maar alle boten zijn al weg.

Ze snappen mijn grote verdriet, maar mogelijk dat ze na 45 minuten wat kunnen betekenen. Verder wijzen ze me naar hun restaurant. De tijd sla ik stuk door contact te leggen met

het duikcentrum dat ons hotel aanraadt. Misschien morgen? Ze happen onmiddellijk toe. Om 9:00 staan ze voor de deur.

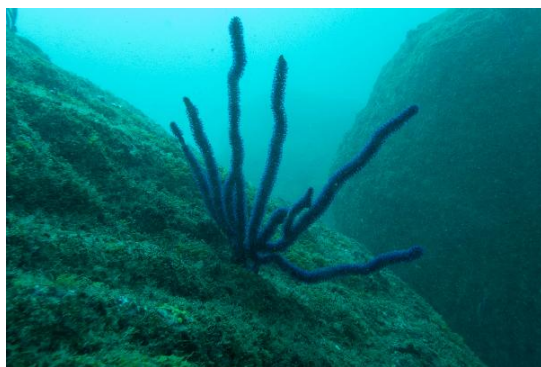
Na een tijdje word ik opgehaald bij de bar van Poseidon, er kan gedoken worden. Ze schepen me in bij een groepje blij gespannen

openwatercursisten. Er wordt een praatje met me gemaakt en ze komen tot de conclusie dat ik misschien een ander niveau heb dan de rest van de groep. Gee n probleem, ze zetten koers naar een andere boot en bellen dat ze nog even langs komen. En ik krijg een briefing: duik tussen rotsen en grotten met een maximale diepte van 15 tot 18 meter.

boot en voor ik kennis heb kunnen maken gaan ze overboord. Vrijwel onmiddellijk geeft mijn computer aan dat ik langs de 20 metergrens ga. Leve de briefing!

De duik zelf is door de surge wat lastig en niet heel boeiend, maar ik kan een vinkje zetten op de lijst "landen waar ik heb gedoken". Ook de steenvis, wat koraal, sponzen en een kussenzeester gaan het

bedank er voor, en daarmee heel Sri Lanka, maar jullie krijgen de groeten!

De uitrusting en ik worden overgezet op een andere

logboek in.

De volgende ochtend sta ik even voor negen uur bij de ingang van het hotel. En wordt gebeld. Er zijn golven, maar misschien is het om 10:30 beter. Ik weet dan al van niet en stop alles weer in de koffer. Toch moet ik hem nageven dat hij om 10:30 weer contact opneemt. Er zijn golven en hij vindt niemand bereid om te duiken. Maar als ik wil kan ik de weel

watsen, of met schildpadden snorkelen. Ik

MALADIVEN 2024

NEGOMBO – MALE, 23 NOVEMBER

De tocht begint op onze laatste dag in Sri Lanka. Wij zijn vroeg om de spullen te verpakken en te ontbijten voordat een busje ons oppikt en naar het vliegveld van Colombo rijdt. Er zijn mooie intense drama's te schrijven over vliegvelden. Maar niet hier. Goed, de spullen moeten een paar keer over een band, maar verder geen gezeur over gewicht of vorm van de (hand)bagage. Alleen bij de gate worden we tegengehouden "*u bent te vroeg*". Maar als je een goed bankje hebt en er is koffie, dan is dat alleen maar prettig.

De vlucht van Fly Dubai naar Male duurt een uur. Volgens de piloot kan die vlucht een

beetje bumpy zijn, maar we merken er niets van².

Voor de Maldiven heb je een inreisvisum nodig. Kosteloos en online in te vullen. Per ongeluk word ik daar Antiliaan en dat is niet te herstellen. Ook de QR codes werken niet, omdat we geen verbinding heb. Dus ze verwacht bij aankomst een lading goed getrainde beren op de

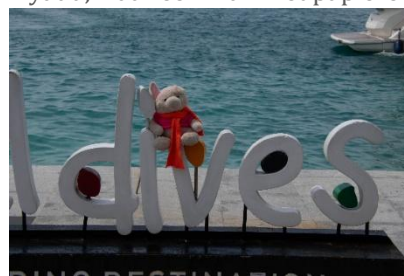
weg.

Ik kan me er minder druk over maken, hoogstens kan het tijd kosten, zolang ze maar niet denken dat je ze probeert te flessen. Dus ik vertel de stempelaar van dienst direct dat we een computerprobleem hebben gehad. Mijn aanvraag vermeldt wel het juiste koninkrijk, maar het verkeerde deel. De man is zeer besluitvaardig: "ik zie het probleem niet meneer" en zet een reeks stempels op papieren en in paspoorten. We zijn op de Maldiven!

Bij de uitgang van het vliegveld staat een reeks mannen met naambordjes. De laatste heeft een tablet met "Robert P. Kool 2*". Ik geef aan dat ik er een kan leveren, maar dat Nelleke er ook is.

De man neemt ons in verbluffend tempo mee naar een reeks hokjes, allemaal met een eilandnaam. We worden afgeleverd bij hokje Eryadu, waar een man met papieren zwaait en ons meeneemt naar het bootstation. We drie kwartier, en dan komt onze speedboot. Met een aangename wachtruimte lijkt dat een goede deal.

Het geeft ook direct de kans onze roze te fotograferen. Ondertussen is het aardig boten en vliegtuigen te zien die toeristen naar de hoofdstad Malé te brengen.

hebben

vriend
om alle
van en

Die stad vult met 100.000 inwoners het eiland helemaal.

Ze zijn streng islamitisch, maar op de toeristeneilanden zal je dat zeker niet merken.

² Nou ja, ik dan. Er schijnt wel het nodige gebeurd te zijn toen ik sliep.
Clubblad artikelen TOV Gagnan door Rob Kool

De speedboot is te vroeg, en vaart met 4*300 pk ernstig hard. Toch blijft er ruim voldoende tijd om onderweg om je heen te kijken naar dit wonderlijke land. Op een kunstmatig eiland zijn ze bezig met massale hoogbouw te plegen. Dit heeft een trieste achtergrond. De eilanden zijn zo'n 2 meter hoog, en zullen dus verdwijnen ten gevolge van de zeestijging door de klimaatverandering. De bewoners zullen dan in de flats worden ondergebracht is het plan.

Op korte termijn ziet het er nog idyllisch uit met heel veel water en hier en daar een eiland.

Op de toeristeneilanden probeert men zo veel mogelijk toeristen per eiland te parkeren, vaak door pieren de zee in te bouwen met huisjes er op.

Ons eiland blijkt daar geen uitzondering op. Het is een riante 160 bij 250 meter en zou dus zo ruim in de binnenring van de Notarisappel passen.

Daarna dienen we te lunchen. We worden geconfronteerd met fooien bietsend personeel dat er op staat stoelen aan te schuiven. Het is de cultuur, maar we hebben er heel veel moeite mee. Tenslotte is alles hier duur, geef die mensen een normaal salaris en laat ze alleen diensten verrichten als daar behoefte aan is.

Maar na de lunch is er weer zo'n type dat voor ons uit loopt naar nummer huisje 205. Een twee onder een kapper met uitzicht op zee.

Dan is het tijd voor de confrontatie met de duikschool. Er wordt me verteld dat ik eerste een welkomsduik moet maken om te bewijzen dat ik weet op welk deel van mijn lijf ik de duikbril zet. Het wordt me duidelijk dat ik er niet aan ontsnap, maar er volgt na mijn milde protest een drama verhaal over instructeurs die tien jaar niet gedoken hadden en half verzopen. In alle eerlijkheid hebben wij dat tijdens workshops ook meegemaakt, dus ik kan het niet ontkennen. En als het dan toch moet kan je maar beter plezier hebben, dus ik trek alle mogelijke fratsen uit de kast en hoor al snel dat het wel goed zit. Naar mijn bescheiden mening is dat niet zo, zo dien ik nog demonstratief een boeitje op te laten. En zo wordt de welkomsduik een stuk gerekt 😊. En als er dan ook nog een blacktip haai langszwemt mogen we zeker niet mopperen.

24 NOVEMBER

De starttijd voor duiken op het huisrif is 9:45. Ruim de tijd dus om langzaam op te staan en op het gemak te ontbijten.

Buiten is het gewoon warm, dus dat is overzichtelijk. Mijn eerste echte duik wordt er een op het huisrif. Met divemaster en een Schotse, die trilt van de zenuwen, want zij moet nu haar kunstjes vertonen. Het geeft mij de kans alvast wat rond te kijken rond en onder het duikcentrum. Er zwemt een school gepen, en dat is altijd leuk. De duik zelf is vrij tam, en door het hoge luchtverbruik van de Schotse te kort. Maar met schildpad, haai en rog mag je niet mopperen. De haai wordt alleen met een overmaat aan fotoshop zichtbaar.

Na de duik maken we een wandeling over het eiland. We ontdekken de personeelsmoskee, het zwembad en de onmogelijkheid om meer dan een half uur over het rondje te doen.

Maar we zien krabben en

eilandjes van de buren, dus het is een aardig loopje.

Ondanks deze omvangrijke toer op het eiland zijn we ruim op tijd voor een echte koffie en de lunch.

's Middags volgt duik twee, rond de punt van het eiland. Het personeel constateert dat ik geen duikend toerist ben, maar een duiker op vakantie. Ze geven me alle vrijheid.

Als ik terug kom staat Nelleke in zee en trekt de conclusie dat dit het niet is. Te ondiep en als het wel aardig wordt is er scherp koraal. We trekken naar het zwembad en dat bevalt veel beter.

Onderweg (dus binnen 50 meter) zien we nog vliegende vossen die landen in de fruitbomen.

25 NOVEMBER

We zijn vroeg wakker, en de dag start douche in de regen. Als zo vaak in de is het sanitair ten minste half open. En regent het. Worden we dubbel schoon we maar zeggen.

Mijn dag is vooral duiken, duiken en keer duiken. Eerst twee bootduiken de verschillende eilandjes van het atol, een nachtduik bij het duikcentrum. In

met een tropen nu zullen

nog een tussen daarna ieder

“wereldduik” het logboek in: vooral de grote trevallies, uit de familie van de horsmakrelen en vele haaien maken indruk.’

Al jaren waarschuwen we geen kogelvissen te plagen, zodat ze zich opblazen. Nu wordt er een aangevallen door trevallies. En dan is het aardig te fotograferen hoe het natuurlijk werkt.

geval kan de conclusie getrokken worden dat mijn poging om via fotoshop een haai wat scherper te krijgen volstrekt overbodig is. Vandaag maak ik uitstekende foto’s van ze. Vooral de nachtduik kan als

26 NOVEMBER

Ons eiland wordt bevolkt door Russen, Japanners en Britten. Ik trek vooral op met de duikende variant van de laatsten, en dat blijken allemaal prima lui. In het verleden hebben we veel problemen met Russen gehad, maar wat er hier zit gedraagt zich.

Nelleke is groot in het hanteren van de deet. Muggen en andere happers met exoskelet vinden haar opmerkelijk lekker. En dat is heel jammer, al die bulten en jeuk. Eens per week verdwijnt het eiland onder een wolk van muskietenspray. Moet je niet doen, slecht voor het ecosysteem. Als het dan toch gebeurt zou het prettig zijn als de prikbeesten daadwerkelijk het loodje leggen. Hoewel ze ongetwijfeld gezondheidsschade oplopen, en daarmee ook de rest van de voedselketen, lijkt dat niet heel erg het geval. Wat de rest van die voedselketen betreft: er zitten hier, naast gekko’s en hagedissen, vooral witborstwaterhoentjes en kraaien. En die vliegende vossen natuurlijk, maar die landen hoog in de palmbomen en lijken de pesticiden wel te ontsnappen.

Ik maak twee bootduiken en een middagduik vanuit het duikcentrum. Geen van drieën verkeerd. Onderweg aardige gesprekken met de Engelse mededuikers, die me proberen te overtuigen dat kou en duiken twee zaken zijn die elkaar uitsluiten. Vrolijk noem ik een aantal uitstekende duikstekken op hun eiland. Ze zijn niet overtuigd.

's Avonds nemen we na het eten dat, ondanks de totale overmaat, begint te vervelen, een koffie.

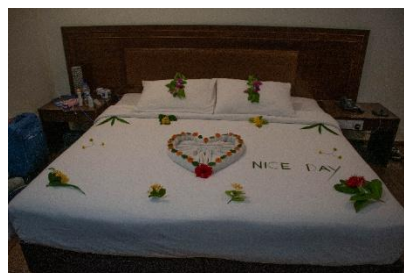
Het is nog steeds laagseizoen, dus het is niet beredruk, maar toch kan je de hele dag speedboten mensen van en naar het eiland zien brengen.

27 NOVEMBER

Vandaag is onze laatste serieuze vakantiedag. Het duiken is voorbij, wel snorkel ik wat voor onze kamer. Daar is het zicht, door het graven aan de jetti heel slecht. dus pak ik een tweede rondje bij het duikcentrum. Maar dan zit het onderwaterleven er voor deze vakantie ook echt op.

De spullen worden in het duikcentrum opgehaald en zijn min of meer droog. Altijd voor het gewicht. Mijn tropen trimvest het, met dank aan tie-rip weer een vakantie gehouden.

Verder is het uiteraard koffie drinken

goed
heeft

tegen

schandelijke prijzen. Daarbij doet zich nog wat opmerkelijks voor. Ik drink niet en heb een baard. Dus wil de barman weten of ik moslim ben. Het kan verkeren.

We doen een rondje rond het eiland, en in dat kwartier komen we tot de conclusie dat er nog resten van mangrove te zien zijn. Ongetwijfeld is het grootste deel weggehaald om ieder huisje een privéstrandje te geven. Zoiets laat de oceaan zich geen twee keer zeggen en is onmiddellijk begonnen het eiland op te eten. Met zandzakken, strekdammen en zandsputten probeert men het tijd te keren. Dit eilandenvolk zou toch moeten weten

dat het water altijd sterker is. In ieder geval liggen de kabels tussen de huisjes al allemaal bloot.

ERIYADU - DÜSSELDORF, 28 NOVEMBER

gezegd.

De wekker gaat dan ook naar vroeg, om 03:45 start de herrie. Met verbazende snelheid gooien we de laatste spullen in de koffers en gaan we naar het restaurant. Onze kamer gekko hebben we dan al gedag

Na het ontbijt is het met de boot scheuren naar Malé, en de hal van het vliegveld in. Binnen een kwartier staan we in de giftshop. Je kan zeggen wat je wil, maar ze zijn hier wakker en efficiënt op de vroege morgen.

Vooraf hebben we ons zeer lichte zorgen gemaakt of je een vliegtuig dat vertrekt om 09:15 wel konden halen. De praktijk is 1,5 uur over voor koffie en het fotograferen van het vliegveld.

We hebben om mooiere plekken gedoken, maar de slotconclusie is dat het hier probleemloos een weekje uit te houden is.

TALLEN LEREN.

Noem me onbescheiden, maar mijn Engels is best behoorlijk. Ik werk al jaren internationaal en kom er overal goed mee weg. Tenzij ik ga duiken in de Verenigde Staten.

Duiken in de VS wordt sterk onderschat. Ik ben aan beide kanten van het land onder water geweest, en heb in Californië, Florida en Carolina prachtig gedoken. Er is dus een goede reden om je spullen mee te nemen.

Maar als je een duikbasis binnenstapt heb je een uitdaging. Amerikanen zijn vaak simpele mensen. Je kan duiken, of je kan niet duiken. Het verschil bepalen ze in eerste instantie op basis van plastic. Als je een brevet kunt tonen kan je duiken. Dan weet je “het” dus. En dat valt tegen.

De eerste vraag is meestal hoeveel lood je wilt, en wat voor fles. Een normaal antwoord is dan doe maar 12 en 12. Fout! Helemaal mis!

Lood gaat in pounds, dus je vraag “doe maar 12” levert je vijf kilo. Buiten Florida is dat voor mij in ieder geval krap. Met de omrekenfactor 2,2 wil je dus “26 pounds” en niet 12 kilo.

Met de fles wordt het nog lastiger. Twaalf kennen ze niet. De normale aanduiding is 80 of 100. Vraag dan niet aan ze, of je met een onderwaterhuis naar beneden gaat, want dat snappen ze toch niet.

Amerikanen redeneren dat niet het flesvolume interessant is, maar dat het gaat om de hoeveelheid lucht die je mee neemt. Die hoeveelheid rekenen ze in Cubic Foot (CU/F). Een blok voet (Cu/F) is ongeveer 35 liter.

Met een tachtig Cu/F neem je ongeveer 2250 liter lucht mee. Da's dus een goed gevulde 10 liter, of een slecht gevulde 12 liter.

Ga er van uit dat de flessen meestal een volume van pakweg 12 liter hebben. Wie voldoende lucht wil hebben kiest dus voor een “100”.

Sommige Amerikanen weten dat wij niet kunnen denken in hun systeem. Ze helpen je dan door te vragen of je “low or high pressure” wilt. Dat ze daarmee alleen meer verwarring veroorzaken snappen ze never niet, nooit niet.

Wie denkt dit verhaal te kunnen volgen denkt nu misschien: 100 cu/f is pakweg 2800 liter, da's altijd goed. Helaas, het is gecompliceerder.

Wie zijn lood en fles heeft wordt op veel plaatsen geacht het logboek van de divestore in te vullen. Daarmee slaan ze twee vliegen in één klap. Allereerst moet je aantonen dat je weet wat je mee neemt, en verder teken je in het

logboek voor het feit dat jij, alleen jij en verder niemand anders verantwoordelijk is.

Nu is er, zover ik weet, geen duikkompas of andere meter die cu/f aangeeft. Dus je moet je de druk opgeven. Pak hiervoor niet je eigen spullen, want dan breekt de pest uit. Een Amerikaan meet druk in pounds/square inch (psi) en dat scheelt zomaar een factor 14,5 met onze vertrouwde bar.

Reken met een 100 op 3400 psi, 234 bar. Maar weet dat ook de VS broodvullers kent.

Als je dan nitrox gebruikt moet dit ook worden gemeten. Een percentage O₂ in de VS en de rest van de wereld is gelijk. Alleen 32 of 36 is toeval. Ze gooien er iets in. 30 lijken ze een mooi getal te vinden. Wie denkt nu weg te komen heeft het mis. Naast het O₂ percentage moet je profiel en je diepte ingevuld worden. Voor iemand met nitrox basis is dit bij ons 1,5 en 30 meter.

Het is toeval als 1,5 een keuze mogelijkheid is die ze op hun tabellen hebben. Alles tussen 1,2 en 1,6 is mogelijk. Mijn advies: pak iets onder de 1,6 en vertrouw verder op je computer.

Dan de op te geven diepte. De meter kent de Amerikaan ook niet. Een fatsoenlijk volk rekent volgens hen in feet. Als je voor een meter 3 feet pakt zit je er iets naast, maar niet te veel. Ik vul meestal "90" in, maar informeer wel naar de diepte van de duikstek. Als die rond de 90 zit reken ik nauwkeuriger uit of ik binnen de Nitrox grenzen blijf en check dit met mijn computer.

Wie denkt dan te kunnen duiken komt bedrogen uit, zeker als je per boot gaat. In dat geval wordt je naar de tekentafel geleid, waar je een A4-tje of 4 krijgt die je per alinea en per bladzijde moet tekenen. Kan je blind doen, de samenvatting is “wir haben es nicht gewusst” en het is altijd je eigen schuld. Om de boot meestal krachtig samengevat met een bordje “je bent volledig verantwoordelijk voor je eigen handelen, wij niet”.

Door dit alles zijn ook hun handsignalen voor “ik ga op reserve” etc. anders. Als ik met een Native American duik los ik het simpel op door onze handsignalen onmiddellijk uit te leggen en te zeggen “ik ga er van uit dat jullie dit snappen”. Door hun volksaard is het fysiek niet mogelijk om daar nee tegen te zeggen.

Moderne computers maken het mogelijk om in enkele aanslagen over te schakelen naar andere systemen, zoals de psi en feet van de Amerikanen. Ik doe dat nooit, onder water reken ik niets om. Als het boven water al lastig is, dan wordt het met stikstofnarcose helemaal een feest.

Laat dit verhaal je niet afremmen, duiken in Amerika is een aanrader. Wel een laatste tip. Als je boven komt en je krijgt de vraag “how was vis” dan zijn ze niet geïnteresseerd in wat je hebt gezien. De juiste antwoorden zijn “great” of “much better then in Europe”. Vis staat namelijk voor visibility. En als het zicht bagger is hou je stug vol dat het bij ons nog erger is, als is het alleen om ze te laten denken dat zij de watjes en wij de echte duikers zijn 😊.

Details voor nerds: <http://www.scubaboard.com/forums/basic-scuba-discussions/338171-untangling-cubic-feet-litres-psi-bar-scuba-tanks-rmv-sac-calculations.html>